

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี และแนวทางการพัฒนาศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนของครูดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎี ปรัชญา การจัดการเรียนการสอน
  - 1.1 แนวคิด ทฤษฎี ปรัชญาการเรียนรู้
  - 1.2 ความหมายของการจัดการเรียนสอน
  - 1.3 ความสำคัญของการจัดการเรียนการสอน
  - 1.4 การจัดการเรียนการสอนของอาจารย์
2. บริบทของวิทยาลัยครูสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 3.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิด ทฤษฎี ปรัชญาการจัดการเรียนการสอน

1. แนวคิด ทฤษฎี ปรัชญาการเรียนรู้

ทิตานา แคมมณี (2550, หน้า 50 – 76) ได้กล่าวถึงทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 20 และหลักการจัดการศึกษาและการสอนไว้ดังนี้

1.1 ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism)

นักคิดในกลุ่มนี้มองธรรมชาติของมนุษย์ในลักษณะที่เป็นกลางคือไม่ดี ไม่เลว (neutral – passive) การกระทำต่างๆ ของมนุษย์เกิดจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมภายนอก พฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้า (stimulus – response) การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง กลุ่มพฤติกรรมนิยมให้ความสนใจกับพฤติกรรมมาก เพราะพฤติกรรมเป็นสิ่งที่เห็นได้ชัด สามารถวัดได้และทดสอบได้ ทฤษฎีการเรียนรู้ในกลุ่มนี้ ประกอบด้วยแนวคิด สำคัญๆ 3 แนวด้วยกันคือ

1.1.1 ทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไดค์ (Thorndike's Classical Connectionism) ทฤษฎีการเรียนรู้ธอร์นไดค์ (ค.ศ.1814 – 1949) เชื่อว่าการเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ซึ่งมีหลายรูปแบบ บุคคลจะมีการลองผิดลองถูก (trial and error) ปรับเปลี่ยนไปเรื่อยๆ จนกว่าจะพบรูปแบบการตอบสนองที่สามารถให้ผลที่พึงพอใจมากที่สุด เมื่อเกิดการเรียนรู้แล้ว บุคคลจะใช้รูปแบบการตอบสนองที่เหมาะสมเพียงรูปแบบเดียวและจะพยายามใช้รูปแบบนั้นเชื่อมโยงกับสิ่งเร้าในการเรียนรู้ต่อไปเรื่อยๆ กฎการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ สรุปได้ดังนี้ (Hergenhahn and Olson, 1993, pp. 56 – 57 อ้างถึงในทิตินา แคมมณี 2550, หน้า 51 – 52)

1.1.1.1 กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีถ้าผู้เรียนมีความพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจ

1.1.1.2 กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) การฝึกหัดหรือกระทำบ่อยๆ ด้วยความเข้าใจจะทำให้การเรียนรู้มั่นคงถาวร ถ้าไม่ได้กระทำซ้ำบ่อยๆ การเรียนรู้จะไม่คงทนถาวรและในที่สุดอาจลืมได้

1.1.1.3 กฎแห่งการใช้ (Law of Use and Disuse) การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ความมั่นคงของการเรียนรู้จะเกิดขึ้นหากได้มีการนำไปใช้บ่อยๆ หากไม่มีการนำไปใช้อาจมีการลืมเกิดขึ้นได้

1.1.1.4 กฎแห่งผลที่พึงพอใจ (Law of Effect) เมื่อบุคคลได้รับผลที่พึงพอใจย่อมอยากจะทำซ้ำต่อไป แต่ถ้าได้รับผลที่ไม่พึงพอใจ จะไม่ยอมทำซ้ำ ดังนั้นการได้รับผลที่พึงพอใจ จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้

1.1.2 ทฤษฎีการวางเงื่อนไข (Conditioning Theory) ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบอัสโตโนมตี (Classical Conditioning) ของพาฟลอฟ (Pavlov) ได้ทำการทดลองให้สุนัขน้ำลายไหลด้วยเสียงกระดิ่ง โดยธรรมชาติแล้วสุนัขจะไม่มีน้ำลายไหลเมื่อได้ยินเสียงกระดิ่ง แต่พาฟลอฟ ได้นำเอาผงเนื้อบดมาเป็นสิ่งเร้าคู่กับเสียงกระดิ่ง ผงเนื้อบดถือว่าเป็นสิ่งเร้าตามธรรมชาติ (unconditioned stimulus) ทำให้สุนัขน้ำลายไหลได้ เขาใช้สิ่งเร้าทั้งสองคู่กันหลายๆ ครั้ง แล้วตัดสิ่งเร้าตามธรรมชาติออกเหลือแต่เสียงกระดิ่ง ซึ่งเป็นสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไข ปรากฏว่าสุนัขน้ำลายไหลเมื่อได้ยินเสียงกระดิ่งอย่างเดียว สรุปได้ว่าการเรียนรู้ของสุนัขเกิดจากการรู้จักเชื่อมโยงระหว่างเสียงกระดิ่ง ผงเนื้อบดและพฤติกรรมน้ำลายไหล พาฟลอฟ จึงสรุปว่าการเรียนรู้ของสิ่งมีชีวิตเกิดจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไข (conditioned stimulus) การทดลองของพาฟลอฟ สรุปเป็นกฎการเรียนรู้ได้ดังนี้ (Hergenhahn, 1993, pp. 160 –196 อ้างถึงในทิตินา แคมมณี 2550, หน้า 52 – 54)

1.1.2.1 พฤติกรรมการตอบสนองของมนุษย์เกิดจากการวางเงื่อนไข ที่ตอบสนองต่อความต้องการทางธรรมชาติ (สุนัขน้ำลายไหลเมื่อได้รับผงเนื้อ)

1.1.2.2 พฤติกรรมการตอบสนองของมนุษย์สามารถเกิดขึ้นได้จากสิ่งเร้าที่เชื่อมโยงกับสิ่งเร้าตามธรรมชาติ (สุนัขน้ำลายไหลเมื่อได้ยินเสียงกระดิ่ง)

1.1.2.3 พฤติกรรมการตอบสนองของมนุษย์ที่เกิดจากสิ่งเร้าที่เชื่อมโยงกับสิ่งเร้าตามธรรมชาติจะลดลงเรื่อยๆ และหยุดลงในที่สุดหากไม่ได้รับการตอบสนองตามธรรมชาติ (เมื่อสุนัขกระดิ่งโดยไม่ให้ผงเนื้อติดๆ กันหลายครั้งสุนัขจะหยุดน้ำลายไหล)

1.1.2.4 พฤติกรรมการตอบสนองของมนุษย์ต่อสิ่งเร้าที่เชื่อมโยงกับสิ่งเร้าตามธรรมชาติจะลดลงและหยุดไปเมื่อไม่ได้รับการตอบสนองตามธรรมชาติและจะกลับปรากฏขึ้นได้อีกโดยไม่ต้องใช้สิ่งเร้าตามธรรมชาติ (เมื่อผ่านไปช่วงระยะเวลาหนึ่ง สุนัขกระดิ่งใหม่โดยไม่ให้ผงเนื้อเช่นเดิม สุนัขจะน้ำลายไหลอีก)

1.1.2.5 มนุษย์มีแนวโน้มที่จะรับรู้สิ่งเร้าที่มีลักษณะคล้ายๆ กัน และจะตอบสนองเหมือนๆ กัน (เมื่อสุนัขเรียนรู้โดยมีเสียงกระดิ่งเป็นเงื่อนไขแล้ว ถ้าใช้เสียงนกหวีดหรือระฆังที่คล้ายเสียงกระดิ่งแทนเสียงกระดิ่ง สุนัขก็จะน้ำลายไหลได้)

1.1.2.6 บุคคลมีแนวโน้มที่จะจำแนกลักษณะของสิ่งเร้าให้แตกต่างกันและเลือกตอบสนองได้ถูกต้อง (เมื่อใช้เสียงกระดิ่ง เสียงฉิ่ง เสียงประทัด หรือเสียงอื่นเป็นสิ่งเร้า แต่ให้อาหารสุนัขพร้อมกับเสียงกระดิ่งเท่านั้น สุนัขจะน้ำลายไหลเมื่อได้ยินเสียงกระดิ่ง ส่วนเสียงอื่นๆ จะไม่ทำให้สุนัขน้ำลายไหล)

1.1.2.7 กฎแห่งการลดภาวะ (Law of Extinction) พาฟลอฟกล่าวว่า ความเข้มของการตอบสนองจะลดลงเรื่อยๆ หากบุคคลได้รับแต่สิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขอย่างเดียว หรือความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขกับสิ่งเร้าที่ไม่วางเงื่อนไขห่างกันออกไปมากขึ้น

1.1.2.8 กฎแห่งการฟื้นคืนสภาพเดิมตามธรรมชาติ (Law of Spontaneous Recovery) กล่าวคือ การตอบสนองที่เกิดจากการวางเงื่อนไขลดลง สามารถเกิดขึ้นได้อีก โดยไม่ต้องใช้สิ่งเร้าที่ไม่วางเงื่อนไขมาเข้าคู่

1.1.2.9 กฎแห่งการถ่ายโยงการเรียนรู้สู่สถานการณ์อื่น (Law of Generalization) กล่าวคือ เมื่อเกิดการเรียนรู้จากการวางเงื่อนไขแล้ว หากมีสิ่งเร้าที่คล้ายๆ กับสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขมากระตุ้น อาจทำให้เกิดการตอบสนองที่เหมือนกันได้

1.1.2.10 กฎแห่งการจำแนกความแตกต่าง (Law of Discrimination) กล่าวคือ หากมีการใช้สิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขหลายแบบ แต่มีการใช้สิ่งเร้าที่ไม่วางเงื่อนไขเข้าคู่กับสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้นก็สามารถช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้โดยสามารถแยกความแตกต่างและเลือกตอบสนองเฉพาะสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขเท่านั้นได้

1.1.3 ทฤษฎีการวางเงื่อนไขของวัตสัน (Watson) วัตสัน (Watson) ได้ทำการทดลองโดยให้เด็กคนหนึ่งเล่นกับหนูขาว ก็ทำเสียงดังจนเด็กตกใจร้องไห้ หลังจากนั้นเด็กก็จะกลัวและร้องไห้เมื่อเห็นหนูขาว ต่อมาทดลองให้นำหนูขาวมาให้เด็กดู โดยแม่จะกอดเด็กไว้จากนั้นเด็กก็จะค่อยๆ หายกลัวหนูขาวจากการทดลองดังกล่าว วัตสันสรุปเป็นกฎการเรียนรู้ได้ดังนี้

1.1.3.1 พฤติกรรมเป็นสิ่งที่สามารถควบคุมให้เกิดได้ โดยการควบคุมสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขให้สัมพันธ์กับสิ่งเร้าตามธรรมชาติ และการเรียนรู้จะคงทนถาวรหากมีการให้สิ่งเร้าที่สัมพันธ์กันนั้นควบคู่กันไปอย่างสม่ำเสมอ

1.1.3.2 เมื่อสามารถทำให้เกิดพฤติกรรมใดๆ ได้ก็สามารถลดพฤติกรรมนั้นให้หายไปได้

1.1.4 ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบต่อเนื่อง (Contiguous Conditioning) ของกัทธรี (Guthrie ค.ศ. 1886-1959) ได้ทำการทดลองโดยปล่อยแมงที่หิวจัดเข้าไปในกล่องปัญหา มีเสาเหล็กๆ ตรงกลาง มีกระจกที่ประตูทางออก มีปลาแซลมอนวางไว้ในกล่อง เสาในกล่องเป็นกลไกเปิดประตู แมงบางตัวใช้แบบแผนการกระทำหลายแบบเพื่อจะออกจากกล่อง แมงบางตัวใช้วิธีเดียว กัทธรี อธิบายว่า แมงใช้การกระทำครั้งสุดท้ายที่ประสบผลสำเร็จเป็นแบบแผนยึดไว้สำหรับการแก้ปัญหาค้างต่อไป และการเรียนรู้เมื่อเกิดขึ้นแล้ว แม้เพียงครั้งเดียวก็นับได้ว่าเรียนรู้แล้ว ไม่จำเป็นต้องทำซ้ำอีก กฎการเรียนรู้ของกัทธรี สรุปได้ดังนี้ (Hergenhahn and Olson, 1993, pp. 202 – 222 อ้างถึงในทิตินา แชมมณี 2550, หน้า 55 – 57)

1.1.4.1 กฎแห่งความต่อเนื่อง (Law of Contiguity) เมื่อมีกลุ่มสิ่งเร้ากลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมากระตุ้นจะก่อให้เกิดการเคลื่อนไหว ของร่างกายอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้น และเมื่อกลุ่มสิ่งเร้าเดิมกลับมาปรากฏอีกอาการเคลื่อนไหวอย่างเก่าก็จะเกิดขึ้นอีก พฤติกรรมที่กระทำซ้ำนั้นไม่ใช่เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง แต่เกิดจากการที่กลุ่มสิ่งเร้าที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมแบบเก่านั้นกลับมาอีก

1.1.4.2 การเรียนรู้เกิดขึ้นได้แม้เพียงครั้งเดียว (One trial learning) สมองออกมา ถ้าเกิดการเรียนรู้ขึ้นแล้วแม้เพียงครั้งเดียว ก็นับว่าได้เรียนรู้แล้ว ไม่จำเป็นต้องทำซ้ำอีก หรือไม่จำเป็นต้องฝึกซ้ำอีก

1.1.4.3 กฎของการกระทำครั้งสุดท้าย (Law of Recency) หากการเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์แล้ว ในสภาพการณ์ใดสภาพการณ์หนึ่ง เมื่อมีสภาพการณ์ใหม่เกิดขึ้น บุคคลจะกระทำเหมือนที่เคยได้กระทำในครั้งสุดท้ายที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้นั้นไม่ว่าจะผิดหรือถูกก็ตาม

1.1.4.4 หลักการจูงใจ (Motivation) การเรียนรู้เกิดจากการจูงใจมากกว่าการเสริมแรง

1.1.5 ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบโอเปอเรนต์ (Operant Condition-ing) ของสกินเนอร์ (Skinner) สกินเนอร์ (Skinner) ได้ทำการทดลอง ซึ่งสามารถสรุปเป็นกฎการเรียนรู้ได้ ดังนี้ (Hergenhahn and Olson, 1993, pp. 80 -119 อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี 2550, หน้า 57 - 58)

1.1.5.1 การกระทำใดๆ ถ้าได้รับการเสริมแรง จะมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นอีก ส่วนการกระทำที่ไม่มีการเสริมแรง แนวโน้มที่ความถี่ของการกระทำนั้นจะลดลงและหายไปในที่สุด (จากการทดลองโดยนำหนูที่หิวจัดใส่กล่อง ภายใต้อินทราแมทริกซ์ให้อาหารตกลงไปในกล่องได้ ตอนแรกหนูจะวิ่งชนโน่นชนนี่ เมื่อชนคานจะมีอาหารตกลงมาให้กิน ทำหลายๆ ครั้งพบว่าหนูจะกดคานให้อาหารตกลงไปได้เร็วขึ้น)

1.1.5.2 การเสริมแรงที่แปรเปลี่ยนทำให้การตอบสนองคงทนกว่าการเสริมแรงที่ตายตัว (จากการทดลองโดยเปรียบเทียบหนูที่หิวจัด 2 ตัว ตัวหนึ่งกดคานจะได้อาหารทุกครั้ง อีกตัวหนึ่งเมื่อกกดคาน บางทีก็ได้อาหาร บางทีก็ไม่ได้อาหารแล้วหยุดให้อาหารตัวแรกจะเลิกกดคานทันที ตัวที่ 2 จะยังกดต่อไปอีกนานกว่าตัวแรก)

1.1.5.3 การลงโทษทำให้เรียนรู้ได้เร็วและลืมเร็ว (จากการทดลองโดยนำหนูที่หิวจัดใส่กรงแล้วช็อตด้วยไฟฟ้า หนูจะวิ่งพลาจันออกมาได้ เมื่อจับหนูใส่เข้าไปใหม่มันจะวิ่งพลาจันอีก จำไม่ได้ว่าทางไหนคือทางออก)

1.1.5.4 การให้รางวัลหรือให้รางวัลเมื่ออินทรีย์กระทำ พฤติกรรมที่ต้องการ สามารถช่วยปรับหรือปลูกฝังนิสัยที่ต้องการได้ (จากการทดลองโดยสอนให้หนูเล่นบาสเกตบอล เริ่มจากการให้อาหารเมื่อหนูจับลูกบาสเกตบอล จากนั้นเมื่อมันโยนจึงให้อาหารต่อมาเมื่อโยนสูงขึ้นจึงให้อาหาร ในที่สุดต้องโยนเข้าห่วงจึงให้อาหาร การทดลองนี้เป็นการกำหนดให้หนูแสดงพฤติกรรมตามที่ต้องการก่อนจึงให้รางวัล วิธีนี้

สามารถตัดสินใจหรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้)

1.1.6 ทฤษฎีการเรียนรู้ของฮัลล์ (Hull's Systematic Behavior Theory) ฮัลล์ (Hull) ได้ทำการทดลองโดยฝึกหนูให้กดคัน โดยแบ่งหนูเป็นกลุ่มๆ แต่ละกลุ่มอดอาหาร 24 ชั่วโมงและแต่ละกลุ่มมีแบบแผนในการเสริมแรงแบบตายตัวต่างกัน บางกลุ่มกดคัน 5 ครั้ง จึงได้อาหาร ไปจนถึงกลุ่มที่กด 90 ครั้ง จึงได้อาหารและอีกพวกหนึ่งทดลองแบบเดียวกัน แต่ออดอาหารเพียง 3 ชั่วโมง ผลปรากฏว่ายิ่งอดอาหารมาก คือมีแรงขับมาก จะมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความเข้มของนิสัย กล่าวคือจะทำให้การเชื่อมโยงระหว่างอวัยวะรับสัมผัส (receptor) กับอวัยวะแสดงออก (effector) เข้มแข็งขึ้น ดังนั้นเมื่อหนูหิวมากจึงมีพฤติกรรมกดคันเร็วขึ้น

1.1.6.1 กฎแห่งสมรรถภาพในการตอบสนอง (Law of Reactive Inhibition) กล่าวคือถ้าร่างกายเมื่อยล้า การเรียนรู้จะลดลง

1.1.6.2 กฎแห่งการลำดับกลุ่มนิสัย (Law of Habit Hierachy) เมื่อมีสิ่งเล้ามากระตุ้น แต่ละคนจะมีการตอบสนองต่างๆ กัน ในระยะแรกการแสดงออก มีลักษณะง่าย ๆ ต่อเมื่อเรียนรู้มากขึ้น ก็สามารถเลือกแสดงการตอบสนองในระดับที่สูงขึ้น หรือถูกต้องตามมาตรฐานของสังคม

1.1.6.3 กฎแห่งการใกล้เคียงเป้าหมาย (Goal Gradient Hypothesis) เมื่อผู้เรียนยิ่งใกล้เคียงเป้าหมายมากเท่าใดจะมีสมรรถภาพในการตอบสนองมากขึ้นเท่านั้น การเสริมแรงที่ให้ในเวลาใกล้เคียงเป้าหมายจะช่วยทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด

1.2 ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพุทธินิยม (Cognitivism)

กลุ่มพุทธินิยมหรือกลุ่มความรู้ความเข้าใจหรือกลุ่มที่เน้นกระบวนการทางปัญญาหรือความคิด นักคิดกลุ่มนี้เริ่มขยายขอบเขตของความคิดที่เน้นทางด้านพฤติกรรมออกไปสู่กระบวนการทางความคิด ซึ่งเป็นกระบวนการภายในของสมอง นักคิดกลุ่มนี้เชื่อว่าการเรียนรู้ของมนุษย์ไม่ใช่เรื่องของพฤติกรรมที่เกิดจากกระบวนการตอบสนองต่อสิ่งเร้าเพียงเท่านั้น การเรียนรู้ของมนุษย์มีความซับซ้อนยิ่งไปกว่านั้น การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางความคิดที่เกิดจากการสะสมข้อมูล การสร้างความหมาย และความสัมพันธ์ของข้อมูลและการดึงข้อมูลออกมาใช้ในการกระทำและการแก้ปัญหาต่างๆ การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสติปัญญาของมนุษย์ในการที่จะสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่ตนเองทฤษฎีในกลุ่มนี้ที่สำคัญๆ มี 5 ทฤษฎี คือ 1) ทฤษฎีเกสตัลท์ (Gestalt Theory) นักจิตวิทยาคนสำคัญของทฤษฎีนี้ คือ แมกซ์ เวอร์ไทเมอร์ (Max Wertheimer) วูล์ฟแกง คอห์เลอร์ (Wolfgang Kohler) เคิร์ต คอฟฟ์กา (Kurt Koffka)

และเคิร์ท เลวิน (Kurt Lewin) 2)ทฤษฎีสนาม(Field Theory) นักจิตวิทยาคนสำคัญ คือ เคิร์ท เลวินซึ่งได้แยกตัวจากกลุ่มทฤษฎีเกสตัลท์ ในระยะหลัง3)ทฤษฎีเครื่องหมาย (Sign Theory) ของทอลแมน(Tolman)4)ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (Intellectual Development Theory) นักจิตวิทยาคนสำคัญคือ เพียเจต์ (Piaget) และบรุนเนอร์ (Bruner) 5)ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย (A Theory of Meaningful Verbal Learning) ของออสซูเบล (Ausubel)

1.2.1 ทฤษฎีเกสตัลท์ (Gestalt Theory)เกสตัลท์ เป็นศัพท์

ในภาษาเยอรมันมีความหมายว่า “แบบแผน” หรือ “รูปร่าง”(form or pattern) ซึ่งในความหมายของทฤษฎี หมายถึง “ส่วนรวม” (Whole-ness) แนวความคิดหลักของทฤษฎีนี้ก็คือ ส่วนรวมมิใช่เป็นเพียงผลรวมของส่วนย่อย ส่วนรวมเป็นสิ่งที่มากกว่าผลรวมของส่วนย่อย (the whole is more than the sum of the parts) กฎการเรียนรู้ของทฤษฎีนี้สรุปได้ดังนี้ (Bigge, 1982, pp. 190–202 อ้างถึงในทิตินา แคมมณี 2550, หน้า 57 – 58)

1.2.1.1 การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางความคิดซึ่งเป็นกระบวนการภายในตัวของมนุษย์

1.2.1.2 บุคคลจะเรียนรู้จากสิ่งเร้าที่เป็นส่วนรวมได้ดีกว่าส่วนย่อย

1.2.1.3 การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ 2 ลักษณะ คือ 1) การรับรู้ (perception) การรับรู้เป็นกระบวนการที่บุคคลใช้ประสาทสัมผัสรับสิ่งเร้าแล้วโยนเข้าสู่สมองเพื่อผ่านเข้าสู่กระบวนการความคิด สมองหรือจิตจะใช้ประสบการณ์เดิมตีความหมายของสิ่งเร้าและแสดงปฏิกิริยาตอบสนองออกไปตามที่สมอง/จิต ตีความหมาย 2) การหยั่งเห็น (insight) เป็นการค้นพบหรือการเกิดความเข้าใจในช่องทางแก้ปัญหาอย่างเฉียบพลันทันที อันเนื่องมาจากผลการพิจารณาปัญหาโดยส่วนรวม และการใช้กระบวนการทางความคิดและสติปัญญาของบุคคลนั้น

1.2.1.4 กฎการจัดระเบียบการเรียนรู้ (perception) ของทฤษฎีเกสตัลท์มีดังนี้

1) กฎการรับรู้ส่วนรวมและส่วนย่อย (Law of Pragnanz) ประสบการณ์เดิมมีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคล การรับรู้ของบุคคลต่อสิ่งเร้าเดียวกันอาจแตกต่างกันได้เพราะการใช้ประสบการณ์เดิมมารับรู้ส่วนรวมและส่วนย่อยต่างกัน

2) กฎแห่งความคล้ายคลึง (Law of Similarity) สิ่งเร้าใดที่มีลักษณะเหมือนกัน หรือคล้ายคลึงกัน บุคคลมักรับรู้เป็นพวกเดียวกัน

3) กฎแห่งความใกล้เคียง (Law of Proximity) แม้สิ่งเร้าที่มีความใกล้เคียงกันบุคคลมักรับรู้เป็นพวกเดียวกัน

4) กฎแห่งความสมบูรณ์ (Law of Closure) แม้สิ่งเร้าที่บุคคลรับรู้ยังไม่สมบูรณ์ แต่บุคคลสามารถรับรู้ในลักษณะสมบูรณ์ได้ถ้าทุกคนมีประสบการณ์เดิมในสิ่งเร้านั้น

5) กฎแห่งความต่อเนื่อง สิ่งเร้าที่มีความต่อเนื่องกันหรือมีทิศทางไปในแนวเดียวกัน บุคคลมักรับรู้เป็นพวกเดียวกันหรือเรื่องเดียวกันหรือเป็นเหตุผลกัน

6) บุคคลมักมีความคงที่ในความหมายของสิ่งที่รับรู้ตามความเป็นจริง กล่าวคือ เมื่อบุคคลรับรู้สิ่งเร้าในภาพรวมแล้วจะมีความคงที่ในการรับรู้สิ่งนั้นในลักษณะเป็นภาพรวมดังกล่าว ถึงแม้ว่าสิ่งเร้านั้นจะได้เปลี่ยนแปลงไปเมื่อรับรู้ในแง่มุมอื่น เช่น เมื่อเห็นปากขวดกลมเรามักจะเห็นว่ามันกลมเสมอ ถึงแม้ว่าในการมองบางมุม ภาพที่เห็นจะเป็นรูปวงรีก็ตาม

7) การรับรู้ของบุคคลอาจผิดพลาด บิดเบือน ไปจากความเป็นจริงได้ เนื่องมาจากลักษณะของการจัดกลุ่มสิ่งเร้าที่ทำให้เกิดการลวงตา

1.2.1.5 การเรียนรู้แบบหยั่งเห็น (insight) โคห์เลอร์ (kohler) ได้สังเกตการณ์เรียนรู้ของลิงในการทดลอง ลิงพยายามหาวิธีที่จะเอากล้วยซึ่งแขวนอยู่สูงเกินกว่าที่จะเอื้อมถึงได้ ในที่สุด ลิงเกิดความคิดที่จะเอาไม้ไปสอยกล้วยที่แขวนเอามากินได้ สรุปได้ว่า ลิงมีการเรียนรู้แบบหยั่งเห็น การหยั่งเห็นเป็นการค้นพบ หรือเกิดความเข้าใจในช่องทางแก้ปัญหอย่างฉับพลันทันที อันเนื่องมาจากผลการพิจารณาปัญหาโดยส่วนรวม และการใช้กระบวนการทางความคิดและสติปัญญาของบุคคลนั้นในการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับปัญหาหรือ สถานการณ์ที่เผชิญ ดังนั้นปัจจัยสำคัญของการเรียนรู้แบบหยั่งเห็นก็คือ ประสบการณ์ หากมีประสบการณ์สะสมไว้มาก การเรียนรู้แบบหยั่งเห็นก็จะสะสมไว้มาก การเรียนรู้แบบหยั่งเห็นก็จะเกิดขึ้นได้มากเช่นกัน

1.2.2 ทฤษฎีสนาม (Field Theory) เคิร์ท เลวิน (Kurt Lewin) เป็นผู้เริ่มทฤษฎีนี้ คำว่า “field” มาจากแนวคิดเรื่อง “field of force”

1.2.2.1 พฤติกรรมของคนมีพลังและทิศทาง สิ่งใดที่อยู่ในความสนใจและความต้องการของตนจะมีพลังเป็นบวก สิ่งที้นอกเหนือจากความสนใจจะมีพลังเป็นลบ ในขณะที่ใดขณะหนึ่งคนทุกคนจะมี “โลก” หรือ “อวกาศชีวิต” (life space) ของตน ซึ่งจะประกอบไปด้วยสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (physical environment) อันได้แก่ คน สัตว์

สิ่งของ สถานที่ สิ่งแวดล้อมอื่นๆ และสิ่งแวดล้อมทางจิตวิทยา(psychological environment) ซึ่งได้แก่แรงขับ (drive) แรงจูงใจ (motivation) เป้าหมายหรือจุดหมายปลายทาง (goal) รวมทั้งความสนใจ (interest)

1.2.2.2 การเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อบุคคลแรงจูงใจหรือแรงขับที่จะกระทำไปสู่จุดหมายปลายทางที่ตนต้องการ

1.2.3 ทฤษฎีเครื่องหมาย (Sign Theory) ทอลแมน (Tolman) กล่าวว่า “การเรียนรู้เกิดจากการใช้เครื่องหมายเป็นตัวชี้ทางให้แสดงพฤติกรรมไปสู่จุดหมายปลายทาง” ทฤษฎีของทอลแมนสรุปได้ดังนี้

1.2.3.1 ในการเรียนรู้ต่างๆ ผู้เรียนมีการคาดหวังรางวัล (reward expectancy) หากรางวัลที่คาดว่าจะได้รับไม่ตรงตามความพอใจและความต้องการ ผู้เรียนจะพยายามแสวงหารางวัลหรือสิ่งที่ต้องการต่อไป

1.2.3.2 ขณะที่ผู้เรียนพยายามจะไปให้ถึงจุดหมายปลายทางที่ต้องการ ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้เครื่องหมาย สัญลักษ์ณณ์ สถานที่ (place learning) และสิ่งอื่นๆ ที่เป็นเครื่องชี้ทางตามไปด้วย

1.2.3.3 ผู้เรียนมีความสามารถที่จะปรับการเรียนรู้ของตนไปตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป จะไม่กระทำซ้ำๆ ในทางที่ไม่สามารถสนองความต้องการหรือวัตถุประสงค์ของตน

1.2.3.4 การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในบุคคลใดบุคคลหนึ่งนั้น บางครั้งจะไม่แสดงออกในทันที อาจแฝงอยู่ในตัวผู้เรียนไปก่อนจนกว่าจะถึงเวลาที่เหมาะสมหรือจำเป็นจึงจะแสดงออก (Talent learning)

1.2.4 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (Intellectual Development) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ ได้ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการทางด้านความคิดของเด็กว่ามีขั้นตอนหรือกระบวนการอย่างไร เขาอธิบายว่า การเรียนรู้ของเด็กเป็นไปตามพัฒนาการทางสติปัญญา ซึ่งจะมีพัฒนาการไปตามวัยต่างๆ เป็นลำดับขั้น พัฒนาการเป็นสิ่งที่เป็นไปตามธรรมชาติ ไม่ควรที่จะเร่งให้เด็กข้ามจากพัฒนาการขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่ง เพราะจะทำให้เกิดผลเสียแก่เด็ก แต่การจัดประสบการณ์ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในช่วงที่เด็กกำลังจะพัฒนาไปสู่ขั้นที่สูงกว่า สามารถช่วยให้เด็กพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตามเพียเจต์เน้นความสำคัญของการเข้าใจธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กมากกว่า การกระตุ้นเด็กให้มีพัฒนาการเร็วขึ้นทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ มีสาระดังนี้ (Lall and Lall, 1983, pp. 45-54 อ้างถึงในทศนา แคมมณี 2550, หน้า 59 – 61)

1.2.4.1 พัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลเป็นไปตามวัย
ต่างๆ เป็นลำดับขั้นดังนี้

1) ขั้นรับรู้ด้วยประสาทสัมผัส (Sensorimotor Period)

เป็นขั้นพัฒนาการในช่วง 0-2 ปี ความคิดของเด็กในวัยนี้ขึ้นกับการรับรู้และการกระทำเด็ก
ยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง และยังไม่สามารถเข้าใจความคิดเห็นของผู้อื่น

2) ขั้นก่อนปฏิบัติการคิด (Preoperational Period)

เป็นขั้นพัฒนาการในช่วงอายุ 2-7 ปี ความคิดของเด็กวัยนี้ยังขึ้นอยู่กับการรับรู้เป็นส่วนใหญ่
ยังไม่สามารถที่จะใช้เหตุผลอย่างลึกซึ้ง แต่สามารถเรียนรู้และใช้สัญลักษณ์ได้ การใช้ภาษา
แบ่งเป็นขั้นย่อยๆ 2 ขั้นคือ

2.1) ขั้นก่อนเกิดความคิดรวบยอด (Pre-Conceptual
Intellectual Period) เป็นขั้นพัฒนาการในช่วง 2-4 ปี

2.2) ขั้นการคิดด้วยความเข้าใจของตนเอง (Intuitive
Thinking Period) เป็นพัฒนาการในช่วง 4-7 ปี

3) ขั้นการคิดแบบรูปธรรม (Concrete Operational Period)

เป็นขั้นพัฒนาการในช่วงอายุ 7-11 ปี เป็นขั้นที่การคิดของเด็กไม่ขึ้นกับการรับรู้จากรูปร่าง
เท่านั้น เด็กสามารถสร้างภาพในใจ และสามารถคิดย้อนกลับได้ และมีความเข้าใจเกี่ยวกับ
ความสัมพันธ์ของตัวเลขและสิ่งต่างๆ ได้มากขึ้น

4) ขั้นการคิดแบบนามธรรม (Formal Operation Period)

เป็นพัฒนาการในช่วงอายุ 11-15 ปี เด็กสามารถคิดสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ และสามารถคิด
ตั้งสมมติฐานและใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ได้

1.2.4.2 ภาษาและกระบวนการคิดของเด็กแตกต่างจากผู้ใหญ่

1.2.4.3 กระบวนการทางสติปัญญา มีลักษณะดังนี้

1) การซึมซับหรือการดูดซึม (assimilation)

เป็นกระบวนการทางสมองในการรับประสบการณ์ เรื่องราว และข้อมูลต่างๆ เข้ามาสะสม
เก็บไว้เพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป

2) การปรับและจัดระบบ (accommodation) คือ

กระบวนการทางสมองในการปรับประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ใหม่ให้เข้ากันเป็น
ระบบหรือเครือข่ายทางปัญญาที่ตนสามารถเข้าใจได้ เกิดเป็นโครงสร้างทางปัญญาใหม่ขึ้น

3) การเกิดความสมดุล (equilibration) เป็นกระบวนการที่

เกิดขึ้นจากขั้นของการปรับตัว ทารกการปรับเป็นไปอย่างผสมผสานกลมกลืนก็จะก่อให้เกิด

สภาพที่มีความสมดุลมากขึ้น หากบุคคลไม่สามารถปรับประสบการณ์ใหม่และประสบการณ์ เดิมให้เข้ากันได้ ก็จะทำให้เกิดความไม่สมดุลขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดความขัดแย้งทางปัญญาขึ้นในตัวบุคคล

1.2.5 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรุนเนอร์ (Bruner)

เป็นนักจิตวิทยาที่สนใจและศึกษา เรื่องของพัฒนาการทางสติปัญญาต่อเนื่องจากเพียเจต์ บรุนเนอร์ เชื่อว่ามนุษย์เลือกที่จะรับรู้สิ่งที่ตนเองสนใจและการเรียนรู้เกิดจากการระบวนการค้นพบด้วยตัวเอง(discovery learning)แนวคิดที่สำคัญๆ ของบรุนเนอร์ มีดังนี้ (Bruner,1963, pp. 1-54 อ้างถึงในทิตนา แชมมณี 2550, หน้า 62 – 65)

1.2.5.1 การจัดโครงสร้างของความรู้ให้มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก มีผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก

1.2.5.2 การจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับระดับความพร้อมของผู้เรียน และสอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียนจะช่วยให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพ

1.2.5.3 การคิดแบบหยั่งรู้(intuition)เป็นการคิดหาเหตุผลอย่างอิสระที่สามารถช่วยพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้

1.2.5.4 แรงจูงใจภายในเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้

1.2.5.5 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์แบ่งได้เป็น 3ขั้นใหญ่ๆคือ

1) ขั้นการเรียนรู้จากการกระทำ(Enactive Stage) คือขั้นของการเรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสรับรู้สิ่งต่างๆ การลงมือกระทำช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดี การเรียนรู้เกิดจากการกระทำ

2) ขั้นการเรียนรู้จากความคิด(Iconic Stage)เป็นขั้นที่เด็กสามารถสร้างมโนภาพในใจได้ และสามารถเรียนรู้จากภาพแทนของจริงได้

3) ขั้นการเรียนรู้สัญลักษณ์และนามธรรม (Symbolic Stage)เป็นขั้นการเรียนรู้สิ่งที่ซับซ้อนและเป็นนามธรรมได้

1.2.5.6 การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากการที่คนเราสามารถสร้างความคิดรวบยอด หรือสามารถจัดประเภทของสิ่งต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

1.2.5.7 การเรียนรู้ที่ได้ผลดีที่สุดคือการให้ผู้เรียนค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเอง (discovery learning)

1.2.6 ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย (A Theory of Meaningful Verbal Learning) ของเดวิด ออซุเบล (David Ausubel) ออซุเบล เชื่อว่าการเรียนรู้จะมีความหมายแก่ผู้เรียน หากการเรียนรู้นั้นสามารถเชื่อมโยงกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่รู้มาก่อน (Ausubel, 1963, pp. 77-97 อ้างถึงใน ทิศนา แขมมณี 2550, หน้า 66 – 67) การนำเสนอความคิดรวบยอดหรือกรอบมโนทัศน์หรือกรอบความคิด (Advance Organizer) ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งแก่ผู้เรียน ก่อนการสอนเนื้อหาสาระนั้นๆ จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนเนื้อหาสาระนั้นอย่างมีความหมาย

1.3 ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม (Humanism)

นักคิดกลุ่มมนุษยนิยม ให้ความสำคัญของการเป็นมนุษย์ และมองมนุษย์ว่ามีคุณค่า มีความดีงาม มีความสามารถ มีความต้องการ และมีแรงจูงใจภายในที่จะพัฒนาศักยภาพของตน หากบุคคลได้รับอิสรภาพและเสรีภาพ มนุษย์จะพยายามพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ นักจิตวิทยาคนสำคัญในกลุ่มนี้คือ มาสโลว์ (Maslow) รอเจอร์ส (Rogers) โคมส์ (Knowles) แฟร์ (Faire) อิลลิช (Illich) และนีล (Neil)

1.3.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ของมาสโลว์

1.3.1.1 มนุษย์ทุกคนมีความต้องการพื้นฐานตามธรรมชาติเป็นลำดับขั้น คือ ขั้นความต้องการร่างกาย (physical need) ขั้นความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (safety need) ขั้นความต้องการความรัก (love need) ขั้นความต้องการยอมรับของตนอย่างเต็มที่ (self-actualization) หากความต้องการขั้นพื้นฐานได้รับการตอบสนองอย่างพอเพียง สำหรับตนในแต่ละขั้น มนุษย์จะสามารถพัฒนาตนไปสู่ขั้นที่สูงขึ้น

1.3.1.2 มนุษย์มีความต้องการที่จะรู้จักตนเองและพัฒนาตนเอง ประสบการณ์ที่เรียกว่า “peak experience” เป็นประสบการณ์ของบุคคลที่อยู่ในภาวะดีมดำจากการรู้จักตนเองตรงตามสภาพความเป็นจริง มีลักษณะน่าตื่นเต้น เป็นความรู้สึกปีติ เป็นช่วงเวลาที่คุณคนเข้าใจเรื่องหนึ่งอย่างถ่องแท้ เป็นสภาพที่สมบูรณ์ มีลักษณะผสมผสานกลมกลืน เป็นช่วงเวลาแห่งการรู้จักตนเองอย่างแท้จริง บุคคลที่มีประสบการณ์เช่นนี้บ่อยๆ จะสามารถพัฒนาตนไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

1.3.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ของรอเจอร์ส มนุษย์จะสามารถพัฒนาตนเองได้ดีหากอยู่ในสภาพการณ์ที่ผ่อนคลายและเป็นอิสระ การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ผ่อนคลายและเอื้อต่อการเรียนรู้ (supportive atmosphere) และเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (student-centered teaching) โดยครูใช้วิธีการสอนแบบชี้แนะ (non-directive) และทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน (facilitator) และการเรียนรู้จะเน้น

กระบวนการ (process learning) เป็นสำคัญ

1.3.3 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของโคมส์ (Combs) ความรู้สึกของผู้เรียนมีความสำคัญต่อการเรียนรู้มาก เพราะความรู้สึกและเจตคติของผู้เรียนมีอิทธิพลต่อกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

1.3.4 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของ โนลส์ (Knowles)

1.3.4.1 ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้มากหากมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.3.4.2 การเรียนรู้ของมนุษย์เป็นกระบวนการภายใน อยู่ในความควบคุมของผู้เรียนแต่ละคน ผู้เรียนจะนำประสบการณ์ ความรู้ ทักษะและค่านิยมต่างๆ เข้ามาสู่การเรียนรู้ของตน

1.3.4.3 มนุษย์จะเรียนรู้ได้ดีหากมีอิสระที่จะเรียนในสิ่งที่ตนต้องการและด้วยวิธีการที่ตนพอใจ

1.3.4.4 มนุษย์ทุกคนมีลักษณะเฉพาะตน ความเป็นเอกลักษณ์ บุคคลเป็นสิ่งที่มีความค่า มนุษย์ควรได้รับการส่งเสริมในการพัฒนาความเป็นเอกลักษณ์บุคคลของตน

1.3.4.5 มนุษย์เป็นผู้มีความสามารถและเสรีภาพที่จะตัดสินใจและเลือกกระทำการต่างๆ ตามที่ตนพอใจ และรับผิดชอบในผลของการกระทำนั้น

1.3.5 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของแฟร์ (Faire) เปาโล แฟร์ (Faire) เชื้อในทฤษฎีของผู้ถูกกดขี่ (Pedagogy of the oppressed) เขากล่าวว่า ผู้เรียนต้องถูกปลดปล่อยจากการขูดรีดของครูที่สอนแบบเก่า ผู้เรียนมีศักยภาพและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่จะกระทำการต่างๆ ด้วยตนเอง

1.3.6 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของอิลลิช (Illich) อิวาน อิลลิช (Ivan Illich) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการล้มเลิกระบบโรงเรียน (deschooling) ไว้ว่า สังคมแห่งการเรียนรู้เป็นสังคมที่ต้องล้มเลิกระบบโรงเรียน การศึกษาควรเป็นการศึกษาตลอดชีวิตแบบเป็นตามธรรมชาติ โดยให้โอกาสในการศึกษาเล่าเรียนแก่บุคคลอย่างเต็มที่

1.3.7 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนีล (Neil) นีล (Neil) กล่าวว่า มนุษย์เป็นผู้มีศักดิ์ศรี มีความดีโดยธรรมชาติหากมนุษย์อยู่ในสภาพแวดล้อมที่อบอุ่น บริบูรณ์ไปด้วยความรัก มีอิสระภาพและเสรีภาพมนุษย์จะพัฒนาไปในทางที่ดีต่อตนเองและสังคม

1.4 ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มผสมผสาน (Eclecticism)

กานเย (Gagne) เป็นนักจิตวิทยาและนักการศึกษาในกลุ่มผสมผสานระหว่างพฤติกรรมนิยมกับพุทธรนิยม (Behavior Cognitivist) เขาอาศัยทฤษฎีและหลักการที่หลากหลาย เนื่องจากความรู้มีหลายประเภท บางประเภทสามารถเข้าใจได้อย่างรวดเร็วไม่ต้องใช้ความคิดที่ลึกซึ้ง บางประเภทมีความซับซ้อนมาก จำเป็นต้องใช้ความสามารถในขั้นสูง กานเยได้จัดชั้นการเรียนรู้ซึ่งเริ่มจากง่ายไปหายาก โดยผสมผสานทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มพฤติกรรมนิยม และพุทธรนิยมเข้าด้วยกัน

1.4.1 การเรียนรู้ของกานเย (Gagne) หลักการที่สำคัญของกานเยสรุปดังนี้ ((Gagne and Briggs, 1974, pp. 121–136 อ้างถึงในทิตนา แชมมณี 2550, หน้า 70 – 73)

1.4.1.1 กานเย (Gagne) ได้จัดประเภทของการเรียนรู้เป็นลำดับชั้นจากง่ายไปหายากไว้ 8 ประเภท ดังนี้

1) การเรียนรู้สัญญาณ (signal-learning) เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่เป็นไปโดยอัตโนมัติ อยู่นอกเหนืออำนาจจิตใจ ผู้เรียนไม่สามารถบังคับพฤติกรรมใหม่ให้เกิดขึ้นได้ การเรียนรู้แบบนี้เกิดจากการที่คนเรานำเอาลักษณะการตอบสนองที่มีอยู่แล้วมาสัมพันธ์กับสิ่งเร้าใหม่ที่มีความใกล้เคียงกับสิ่งเร้าเดิม การเรียนรู้สัญญาณ เป็นลักษณะการเรียนรู้แบบการวางเงื่อนไขของพาฟลอฟ

2) การเรียนรู้สิ่งเร้า-การตอบสนอง (stimulus-response) เป็นการเรียนรู้ต่อเนื่องจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง แตกต่างจากการเรียนรู้สัญญาณ เพราะผู้เรียนสามารถควบคุมพฤติกรรมตนเองได้ ผู้เรียนแสดงพฤติกรรม เนื่องจากได้รับแรงเสริม การเรียนรู้แบบนี้เป็นการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบเชื่อมโยงของธอร์นไคด์ และการเรียนรู้แบบวางเงื่อนไข (operant conditioning) ของสกินเนอร์ซึ่งเชื่อว่าการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ผู้เรียนเป็นผู้กระทำเองมิใช่รอให้สิ่งเร้าภายนอกมากระทำพฤติกรรมที่แสดงออกเกิดจากสิ่งเร้าภายในของผู้เรียนเอง

3) การเรียนรู้การเชื่อมโยงแบบต่อเนื่อง (chaining) เป็นการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและกาตอบสนองที่ต่อเนื่องกันตามลำดับ เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกระทำ การเคลื่อนไหว

4) การเชื่อมโยงทางภาษา (verbal association) เป็นการเรียนรู้ในลักษณะคล้ายกับการเรียนรู้การเชื่อมโยงแบบต่อเนื่อง แต่เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษา การเรียนรู้การรับสิ่งเร้า-การตอบสนอง เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้

แบบต่อเนื่องและการเชื่อมโยงทางภาษา

5) การเรียนรู้ความแตกต่าง (discrimination learning)

เป็นการเรียนรู้ที่ผสมผสานสามารถมองเห็นความแตกต่างของสิ่งต่างๆ โดยเฉพาะความแตกต่างตามลักษณะของวัตถุ

6) การเรียนรู้ความคิดรวบยอด (concept learning) เป็นการ

เรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถจัดกลุ่มสิ่งเร้าที่มีความเหมือนหรือแตกต่างกัน โดยสามารถระบุลักษณะที่เหมือนหรือแตกต่างกันได้ พร้อมทั้งสามารถขยายความรู้ไปยังสิ่งอื่นที่นอกเหนือจากที่เคยเห็นมาก่อนได้

7) การเรียนรู้กฎ (rule learning) เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจาก

การรวมหรือเชื่อมโยงความคิดรวบยอดตั้งแต่สองอย่างขึ้นไป และตั้งเป็นกฎเกณฑ์ขึ้น การที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้กฎเกณฑ์จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำการเรียนรู้นั้นไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ กันได้

8) การเรียนรู้การแก้ปัญหา (problem solving) เป็นการ

เรียนรู้ที่จะแก้ปัญหา โดยการนำกฎเกณฑ์ต่างๆ มาใช้ การเรียนรู้แบบนี้เป็นกระบวนการที่เกิดภายในตัวผู้เรียน เป็นการใช้กฎเกณฑ์ในขั้นสูงเพื่อการแก้ปัญหาที่ค่อนข้างซับซ้อน และสามารถนำกฎเกณฑ์ในการแก้ปัญหานี้ไปใช้กับสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกันได้

1.4.1.2 ทักษะที่ได้แบ่งสมรรถภาพการเรียนรู้ของมนุษย์

ไว้ 5 ประการ ดังนี้

1) สมรรถภาพในการเรียนรู้ข้อเท็จจริง (verbal

information) เป็นความสามารถในการเรียนรู้ข้อเท็จจริงต่างๆ โดยอาศัยความจำและความสามารถระลึกได้

2) ทักษะเชาว์ปัญญา (intellectual skills) หรือทักษะทาง

สติปัญญา เป็นความสามารถในการใช้สมองคิดหาเหตุผล โดยใช้ข้อมูล ประสบการณ์ ความรู้ ความคิดในด้านต่างๆ นับตั้งแต่การเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นทักษะง่ายๆ ไปสู่ทักษะที่ยากสลับซับซ้อนมากขึ้น ทักษะเชาว์ปัญญาที่สำคัญ ที่ควรได้รับการฝึกคือ ความสามารถในการจำแนก (discrimination) ความสามารถในการคิดรวบยอดเป็นรูปธรรม (concrete concept) ความสามารถในการให้คำจำกัดความของความคิดรวบยอด (defined concept) ความสามารถในการเข้าใจกฎและใช้กฎ (rules) และความสามารถในการแก้ปัญหา (problem solving)

3) ยุทธศาสตร์ในการคิด (cognitive strategies) เป็นความสามารถของกระบวนการทำงานภายในสมองของมนุษย์ ซึ่งควบคุมการเรียนรู้ การเลือกรับรู้ การแปลความ และการดึงความรู้ ความจำ ความเข้าใจ และประสบการณ์เดิมออกมาใช้ ผู้มียุทธศาสตร์ในการคิดสูง จะมีเทคนิค มีเคล็ดลับในการดึงความรู้ ความจำ ความเข้าใจ และประสบการณ์เดิมออกมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ปัญหาที่มีสถานการณ์ที่แตกต่างได้อย่างดี รวมทั้งสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างสร้างสรรค์

4) ทักษะการเคลื่อนไหว (motor skills) เป็นความสามารถ ความชำนาญในการปฏิบัติหรือการใช้อวัยวะส่วนต่างๆของร่างกายในการทำกิจกรรมต่างๆ ผู้ที่มีทักษะการเคลื่อนไหวที่ดีนั้น พฤติกรรมที่แสดงออกมาจะมีลักษณะรวดเร็ว คล่องแคล่ว และถูกต้องเหมาะสม

5) เจตคติ(attitudes) เป็นความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจของบุคคลนั้นในการที่จะเลือกกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

1.5 ปรัชญาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism) เป็นรูปแบบและแนวคิด ที่พัฒนามาจากแนวคิดพิพัฒนานิยม องค์ประกอบของการศึกษามี 3 ด้านพอสรุปได้ดังนี้

1.5.1 หลักสูตร ปรัชญานี้เน้นเรื่องสังคมเป็นหลัก หลักสูตรจึงเป็นเรื่องเกี่ยวกับประสบการณ์และปัญหาสังคมที่เน้นผู้เรียนเผชิญอยู่แล้วนำมาสัมพันธ์กับสภาพของสังคมที่คาดไว้ในอนาคต

1.5.2 ครูในปรัชญานี้ จะต้องเป็นนักบุกเบิก เป็นนักแก้ปัญหาสนใจ และใฝ่รู้ในเรื่องของสังคมและปัญหาสังคมอย่างกว้างขวางและเอาจริงเอาจัง ในขณะที่เดียวกันก็ต้องสนใจในวิชาการควบคู่กันไป ครูจะต้องเป็นผู้คอยกระตุ้นให้ผู้เรียนเห็นได้ในขณะเดียวกันก็แนะนำ ให้ผู้เรียนศึกษาความเข้าใจในเรื่องของสังคมนรอบตัวได้ ลักษณะสำคัญของครูในปรัชญานี้อีกประการหนึ่งก็คือมีความเป็นประชาธิปไตย ครูไม่ใช่ผู้รู้คนเดียวไม่ใช่ผู้ชี้ทางแต่เพียงคนเดียวแต่ควรให้ทุกคนมีส่วนร่วมกันพิจารณาเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ และจะต้องเห็นความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงแก้ไข

1.5.3 ผู้เรียน ผู้เรียนในปรัชญากลุ่มนี้แตกต่างไปจากปรัชญาพิพัฒนานิยมอยู่มาก ตรงที่จะเห็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นตัวเองน้อยลง แต่เห็นประโยชน์ของสังคมมากขึ้นเด็กจะได้รับการปลูกฝังให้ตระหนักในคุณค่าของสังคม เรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกันเพื่อเป้าหมายในการแก้ปัญหาของสังคมในอนาคต ผู้เรียนจะได้รับการฝึกฝนให้รู้จัก

เทคนิคและวิธีการต่างๆ ที่จะทำให้ความเข้าใจและแก้ปัญหาของสังคมในแนวทางของ ประชาธิปไตย

1.6 ปรัชญาพิพัฒน์นิยม (progressivism) ปรัชญาสาขานี้ จัดอยู่ใน กลุ่มปรัชญาการศึกษากลุ่มเสรีนิยม (Liberal View) เป็นกลุ่มปรัชญาที่มีแนวคิดไม่ยึดติดกับ เนื้อหาที่ตายตัว ไม่ยึดแบบแผนแน่นอน การศึกษาควรคำนึงถึงความรู้ใหม่ๆ ประสบการณ์ ของผู้เรียนการเปลี่ยนแปลงของสังคม ยิ่งในสภาพสังคมปัจจุบันของประเทศไทยมีการ เปลี่ยนแปลงด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ตลอดจนระบบสารสนเทศต่างๆ ดังนั้น ปรัชญา การศึกษากลุ่มเสรีนิยม จะเป็นปรัชญาการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันการศึกษา ไทยมากที่สุด ปรัชญาในกลุ่มนี้มี 2 สาขาใหญ่ๆ คือ พิพัฒน์นิยม (progressivism) และปฏิรูป นิยม (Reconstructionism) จุดมุ่งหมายของการศึกษาตามปรัชญาพิพัฒน์นิยมมองว่า การศึกษาจะต้องให้การศึกษาด้านทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ อารมณ์และสติปัญญา ควบคู่กันไปความสนใจ ความถนัด คุณลักษณะที่พึงประสงค์และลักษณะพิเศษของผู้เรียน ควรได้รับความสนใจและได้รับการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเองและสังคมเพื่อผู้เรียน จะต้องรู้จักและแก้ปัญหาได้อย่างดีองค์ประกอบของการศึกษามี 3 ด้านพอสรุปได้ดังนี้

1.6.1 หลักสูตร เน้นสภาพปัจจุบันโดยเฉพาะการมีชีวิตอย่างมี ความสุขและสมบูรณ์ในปัจจุบันและอนาคต มาตรฐานความดีของสังคมก็จะต้องได้รับการ ทดสอบและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปตามประสบการณ์การศึกษาจึงต้องส่งเสริมความสนใจ แต่ละบุคคลและเป็นประชาธิปไตย ประสบการณ์และความสนใจของคนก็จะเปลี่ยนไป ตามประสบการณ์ที่ได้รับใหม่ พิพัฒน์นิยมจึงเน้นที่ประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับสังคมและ เด็กได้มีส่วนร่วมโดยตรงในประสบการณ์นั้น หลักสูตรในแนวนี้จึงเรียกว่าเป็นหลักสูตร Child Centered Curriculum หรือ Activity Centered Curriculum เนื้อหาเป็นส่วนประกอบ ของหลักสูตรที่ทำให้เข้าใจตัวเอง สังคมและประเมินประสบการณ์ของตนเองได้ดีขึ้น

1.6.2 ครู ครูในปรัชญานี้ทำหน้าที่คือ การเตรียม การแนะนำและ การให้คำปรึกษาเป็นหลักสำคัญ ครูควรจะเป็นผู้รู้แต่ไม่ควรไปกำหนดหรือกะเกณฑ์ (Dictate) ให้เด็กทำตามอย่างหรือควรเป็นผู้สนับสนุนให้เด็กได้เรียนรู้ เข้าใจและเห็นจริง ด้วยตนเองบทบาทที่สำคัญของครูคือ ครูจะต้องเป็นผู้กระตุ้น หนุน ลักษณะของครูตาม ปรัชญานี้จะต้องมีบุคลิกที่ดี เห็นอกเห็นใจและเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก รู้จักตัดแปลงและปรับปรุงสภาพห้องเรียนให้เหมาะสมกับลักษณะของนักเรียนและ กิจกรรมในห้องเรียน ครูต้องมีความรับผิดชอบ จะต้องดูแลความเรียบร้อย

1.6.3 ผู้เรียน ปรัชญาสาขานี้ให้ความสำคัญกับผู้เรียนมากเพราะถือว่าการเรียนรู้นั้นเกิดได้ดีก็ต่อเมื่อผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรง หรือลงมือทำด้วยตนเองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการมีส่วนร่วมที่จะเลือกเนื้อหาและกิจกรรมที่ตนเองสนใจได้มากขึ้น แต่เป็นการทำงานร่วมกัน (Participation) เพื่อให้การเรียนการสอนตรงตามความต้องการของผู้เรียน เหมาะตามความถนัดและความสามารถของผู้เรียนมากขึ้น

1.7 ปรัชญาอัตถิภาวะนิยม (Existentialism) ปรัชญาการศึกษา นี้เห็นว่าในสถานะของโลกปัจจุบันนี้ มีสรรพสิ่งหรือทางเลือกมากมายเกินความสามารถที่มนุษย์เราจะเรียนรู้จะศึกษาและจะมีประสบการณ์ได้ทั่วถึง ฉะนั้น มนุษย์เราควรมีสิทธิหรือโอกาสที่จะเลือกเรียนหรือศึกษาสรรพสิ่งต่างๆ ด้วยตัวของตัวเองมากกว่าที่จะมีสิทธิให้ใครมาบ่อนหรือมอบให้องค์ประกอบของการศึกษามี 3 ด้าน พอสรุปได้ดังนี้

1.7.1 หลักสูตร ปรัชญานี้มุ่งเน้นการเข้าใจตนเอง การเลือกและการตัดสินใจเอง หลักสูตรจึงไม่เป็นตายตัวหรือถูกกำหนดโดยผู้มีอำนาจแต่จะจัดวิชาต่างๆ ให้ผู้เรียนได้เลือกอย่างเสรีไม่มีวิชาบังคับ ถือว่าทุกวิชามีความสำคัญเท่ากันเพราะเชื่อว่าวิชาต่างๆ เป็นเพียงเครื่องมือให้ผู้เรียนได้พัฒนาความเป็นตัวของตัวเองเท่านั้น ดังนั้น หลักสูตรจะเป็นเนื้อหาสาระที่ประกอบด้วยทุกวิชา เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจของตนเอง

1.7.2 ครู ครูเป็นเพียงผู้กระตุ้นส่งเสริมการเรียนรู้ คอยให้กำลังใจช่วยเหลือให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองไม่ใช่ผู้ออกคำสั่ง ครูจะต้องเป็นผู้เคารพในเสรีภาพและศักดิ์ศรีของผู้เรียนและครูจะต้องมีประสบการณ์อย่างกว้างขวาง

1.7.3 ผู้เรียน ผู้เรียนเป็นผู้มีบทบาทที่สำคัญที่สุดในกระบวนการเรียนการสอนผู้เรียนมีอิสระที่จะเลือกสิ่งที่จะเรียนเลือกแนวทาง ในการพัฒนาตนเองและเลือกแนวทางจริยธรรมที่ควรประพฤติด้วยตนเอง แต่ผู้เรียนจะต้องยอมรับและรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองเลือก

1.8 ปรัชญาการศึกษาตามแนวพุทธศาสตร์ (Buddhistic Philosophy of Education) เป็นปรัชญาที่อาศัยหลักสิกขา คือศีล สมาธิ ปัญญา ในการอธิบายเรื่องราวของชีวิต โลกและปรากฏการณ์ต่างๆ โดยมีคติความเชื่อว่ามีศักยภาพที่จะสามารถขจัดกิเลสและควบคุมการประพฤติของตนเองให้เป็นไปในทางที่ดี การเรียนการสอนมุ่งให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำเอง เรียนรู้ด้วยตนเองและมีการประยุกต์อริยสัจ 4 คือ

ทุกซ์ สมุทัย นิโรธ มรรคมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนครูมีบทบาทเป็นผู้คอยให้คำปรึกษาหรือช่วยให้ผู้เรียนเกิดปัญญาหรือเกิดการเรียนรู้และทำตัวเป็นกัลยาณมิตรของผู้เรียน

2. ความหมายของการจัดการเรียนการสอน

จากกระแสโลกาภิวัตน์ที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ในปัจจุบันความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองการปกครอง ก่อให้เกิดปัญหาด้านตามมา อาทิ การกระจายรายได้ ปัญหาสังคมและปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ดังนั้นเพื่อให้ประเทศมีศักยภาพในการแข่งขันกับนานาประเทศ แนวทางในการพัฒนาประเทศจึงต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน ควบคู่กับการพัฒนาด้านอื่นๆ ด้วยการใช้การศึกษา พัฒนาความรู้เป็นรากฐานในการพัฒนาคน เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาในด้านต่างๆ ตลอดชีวิต ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายไว้แตกต่างกันหลายทัศนะดังนี้

คุณ จันทรประทีป (2552, หน้า 36) ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นกระบวนการที่เน้นมุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มจากศักยภาพ มีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริงได้

ทิตนา แชมมณี (2552, หน้า 4) ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ว่าหมายถึงการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นจุดสนใจหรือเป็นบทบาทสำคัญที่สุดกล่าวคือผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางด้านร่างกาย สติปัญญาสังคมและอารมณ์

สุวิมล นิลผาย (2552, หน้า 18) ได้กล่าวว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การกำหนดจุดหมาย สาระ กิจกรรม แหล่งเรียนรู้ สื่อการเรียนและความสามารถสอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการสภาการศึกษา (2552, หน้า 71) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ไว้ว่าการจัดการเรียนรู้หมายถึงการเสริมส่งหรือสร้างประสบการณ์ขั้นตอนวิธีการในการจัดให้เกิดการเรียนรู้ของบุคคลทั้งในระดับปัจเจกและพหุชนตลอดจนการสร้างวัตถุประสงค์สิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษาชุมชนและสังคม

ปวริศา นามสีพันธ์ (2553, หน้า 27) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหมายถึง วิธีสอนที่สามารถสร้างพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะต่างๆ ที่ต้องการเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตัวเอง สอดคล้องกับความสามารถ ศักยภาพและความต้องการของตนเองอย่างเต็มที่ที่เป็นวิธีการสอนที่จะเน้นเป็นรายบุคคลหรือทั้งกลุ่ม ครูอาจจะใช้วิธีการสอนหลากหลาย อาจใช้การอภิปรายการแสดงบทบาทสมมติ การใช้การจำลองสถานการณ์การสอนแบบการแก้ปัญหา โดยผู้เรียนมีอิสระในการใช้ความคิด การค้นคว้า การทดลอง รวมไปถึงการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนจนเกิดเป็นองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

ประกาศิต อานุภาพแสนยากร (2555, หน้า 2) กล่าวว่าจัดการเรียนรู้หมายถึงกระบวนการพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องกับความสนใจความต้องการความถนัดและความแตกต่างของผู้เรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคม โดยผู้เรียนมีบทบาทและมีความสำคัญมากที่สุด ในชั้นเรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติและรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเองสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

Good (1975, p.588) กล่าวว่าจัดการเรียนรู้หมายถึงการกระทำอันเป็นการอบรมสั่งสอนผู้เรียนในสถาบันการศึกษา

Moore (1992, p. 4) กล่าวว่าจัดการเรียนรู้คือพฤติกรรมของบุคคลหนึ่งที่พยายามช่วยให้บุคคลอื่นเกิดการพัฒนาด้านในทุกด้านอย่างเต็มศักยภาพ

Ausubel (2006, p. 65-67) ให้ความหมายการเรียนรู้ที่มีความหมาย (meaningful learning) ว่าเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับมาจากการที่ผู้สอนอธิบายสิ่งที่จะต้องเรียนรู้ให้ทราบและรับฟังด้วยความเข้าใจผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งที่เรียนรู้กับโครงสร้างทางพุทธิปัญญาที่ได้เก็บไว้ในความทรงจำและจะสามารถนำมาใช้ในอนาคตชี้ให้เห็นว่าทฤษฎีนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะอธิบายเกี่ยวกับพุทธิปัญญา

จากความหมายที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอน คือ การจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติของตนเอง เกิดพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เชื่อว่าทุกคนสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ โดยใช้กระบวนการจัดการที่มีประสิทธิภาพทั้งของครูผู้สอนและผู้เรียน

3. ความสำคัญของการจัดการเรียนการสอน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550, หน้า 2-3) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ 1) สิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันไม่ได้จำกัดว่าจะเกี่ยวข้องกับวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะการแก้ปัญหาต่างๆ จำเป็นต้องใช้ความรู้และทักษะจากหลายสาขาวิชารวมกัน 2) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการช่วยให้เกิดความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างความคิดรวบยอดในศาสตร์ต่างๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย 3) การจัดการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงความคิดรวบยอดจากหลายๆ สาขาวิชาเข้าด้วยกันช่วยให้เกิดการถ่ายโอนความรู้เข้ากับชีวิตจริง และสามารถเชื่อมโยงชีวิตจริงภายนอกห้องเรียนกับสิ่งที่เรียน ได้ทำให้ผู้เรียนเข้าใจว่าสิ่งที่ตนเรียนมีประโยชน์สามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน 4) กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการสอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างความรู้โดยตัวผู้เรียนเองกระบวนการเรียนรู้ จะช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะในการเรียนรู้สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในโลกของการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ (2553, หน้า 3) กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า การจัดการเรียนรู้เปรียบเสมือนเครื่องมือที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการเรียน ตั้งใจเรียน และเกิดการเรียนรู้ขึ้น การเรียนของผู้เรียนจะไปสู่จุดหมายปลายทาง คือ ความสำเร็จในชีวิต หรือไม่เพียงแค่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับการจัดการเรียนรู้ที่ดีของผู้สอน หรือผู้สอนด้วยเช่นกัน หากผู้สอนรู้จักเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดีและเหมาะสมแล้ว ย่อมจะมีผลดีต่อการเรียน ของผู้เรียนดังนี้คือ 1) มีความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาวิชา หรือกิจกรรมที่เรียนรู 2) เกิดทักษะหรือมีความชำนาญในเนื้อหาวิชา หรือกิจกรรมที่เรียนรู 3) เกิดทัศนคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียน 4) สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ 5) สามารถนำความรู้ไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมต่อไปอีกได้ การที่ผู้สอนจะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเจริญอกงามในทุกๆ ด้านทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา นั้น การส่งเสริมที่ดีที่สุดก็คือการให้การศึกษา ซึ่งจากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญในการให้การศึกษาแก่ผู้เรียนเป็นอย่างมาก

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2556, หน้า 153-154) ได้กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการถือเป็นนวัตกรรมขั้นสำคัญของครูเมื่อดำเนินการจัดทำจนเสร็จหากนำไปใช้สอนจริงย่อมเกิดประโยชน์และมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาอย่างยิ่ง 1) ช่วยให้เกิดการวางแผนการสอนวิธีสอนวิธีเรียนที่มีความหมายยิ่งขึ้น 2) ช่วยให้เกิดความสะดวกสบายในการจัดการเรียนรู้ตามสภาพที่เป็นจริง 3) ทำให้เกิดการเรียนรู้แบบองค์รวมที่ผู้เรียน

สามารถเรียนได้หลากหลายในเวลาเดียวกัน 4)ช่วยให้เกิดการเรียนรู้มีคุณภาพตรงตามเจตนาารมณ์ของหลักสูตร 5)ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ทั้งด้านร่างกายจิตใจสติปัญญาและสังคม 6)ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาความคิดในระดับสูงคิดใ้ตองคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ

สุคนธ์ สนิะพานนท์ และจินตนา วรีเกียรติสุนทร (2556, หน้า 148) ได้กล่าวว่าการศึกษาที่มีเป้าหมายสำคัญเพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจสติปัญญาความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นวิธีการที่สอดคล้องกับแนวจัดการศึกษาดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งในการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเปลี่ยนแปลงของโลกทำให้การจัดการเรียนรู้ต้องเปลี่ยนแปลงไปตามไปด้วยการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต

อรทัย มูลคำ (2544, หน้า 11 อ้างถึงใน อัมไพจิตร ไชยพันธ์ 2557, หน้า 23) กล่าวว่า ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ คือการเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดขึ้นได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับจัดการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบสำคัญเพราะการจัดการเรียนรู้เป็นการจัดกิจกรรมประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนโดยคำนึงถึงองค์ประกอบหลายด้าน เช่นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลักษณะของกิจกรรมวัยของผู้เรียนเทคนิควิธีการสอนบรรยากาศในชั้นเรียนเป็นต้นซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์

กมล ภูประเสริฐ (2545, หน้า 44 อ้างถึงใน อัมไพจิตร ไชยพันธ์ 2557, หน้า 23) กล่าวถึงความสำคัญและความจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ดังนี้ 1) ในการจัดการเรียนรู้นั้นควรมีความสอดคล้องกับความถนัดและความสนใจตลอดจนความต้องการของผู้เรียน 2) ส่งเสริมความสามารถในกระบวนการเรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิตหรือการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ 3) ส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของผู้เรียนแต่ละคน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 4) ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพโดยเน้นกระบวนการคิดการปฏิบัติจริงและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หรือมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ให้มากที่สุดถ้า5) ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันทั้งผู้เรียนผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง

อัมไพจิตร ไชยพันธ์ (2557, หน้า 23) กล่าวว่าความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เป็นหัวใจของการเปลี่ยนแปลงที่ระบบการศึกษาไทยเพื่อเป็นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่มีความต่อเนื่องตลอดชีวิตหรือการพัฒนาบุคคลแห่งการเรียนรู้เป็นผู้รู้จักคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์รู้จักการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมและ

มีการฝึกทักษะโดยการปฏิบัติจริงจากประสบการณ์จริงพร้อมทั้งปรับปรุงเนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนรู้ในวิชาสำคัญโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน เป็นสำคัญ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกายจิตใจสติปัญญาและสังคมการจัดการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายมีการบูรณาการจะทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพของแต่ละคน การจัดการเรียนรู้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาตามหลักสูตรเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งถือว่าเป็นการพัฒนาทรัพยากรที่ยั่งยืนเพื่อความเจริญก้าวหน้าของชุมชนสังคมและประเทศต่อไป

4. การจัดการเรียนการสอนของอาจารย์

การจัดการเรียนรู้ของครู มีนักวิชาการหลายท่านรวมถึงมีผู้วิจัยที่ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดตัวแปรที่ใช้ศึกษาการจัดการเรียนรู้ของครูในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการและบทบาทในการจัดการเรียนรู้ของครูดังต่อไปนี้

ทิตนา แคมมณี (2551, หน้า 23 - 25) ได้กล่าวถึง บทบาทของครูและ ผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ไว้ดังนี้

1. ด้านการเตรียมการสอน

1.1 ศึกษาและวิเคราะห์เรื่องที่จะสอนให้เข้าใจ

1.2 ศึกษาแหล่งความรู้ที่หลากหลาย

1.3 วางแผนการสอน

1.3.1 กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน

1.3.2 วิเคราะห์เนื้อหาและความคิดรวบยอดและกำหนด

รายละเอียดให้ชัดเจน

1.3.3 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุดหรือ

เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

1.3.4 กำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนรู้

1.4 จัดเตรียม

1.4.1 สื่อ วัสดุการเรียนการสอนให้เพียงพอสำหรับผู้เรียน

1.4.2 เอกสาร หนังสือหรือข้อมูลต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน

1.4.3 ติดต่อแหล่งความรู้ต่างๆ ซึ่งอาจจะเป็นบุคคล สถานที่ หรือไลตทัศน์ วัสดุต่างๆ และศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม

1.4.4 เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

1.4.5 ห้องเรียนหรือสถานที่เพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น การจัดโต๊ะ เก้าอี้ในลักษณะต่างๆ

2. ด้านการสอน

2.1 สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี

2.2 กระตุ้นผู้เรียนให้สนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

2.3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่เตรียมไว้ โดยอาจมีการปรับแผนให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์ที่เป็นจริง

2.3.1 ดูแลให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมต่างๆ แก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น

2.3.2 อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้

2.3.3 กระตุ้นผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างเต็มที่

2.3.4 สังเกตและบันทึกพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งเหตุการณ์ที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นขณะทำกิจกรรม

2.3.5 ให้คำแนะนำและข้อมูลต่างๆ แก่ผู้เรียนตามความจำเป็น

2.3.6 บันทึกปัญหาและข้อขัดข้องต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรม เพื่อการปรับปรุงกิจกรรมให้ดีขึ้น

2.3.7 ให้การเสริมแรงผู้เรียนตามความเหมาะสม

2.3.8 ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานการเรียนรู้ของผู้เรียน และให้ข้อมูลเนื้อหา ความรู้เพิ่มเติมแก่ผู้เรียนตามความเหมาะสม

3. ด้านการประเมินผล

ในด้านการประเมินผล ครูต้องมีบทบาทและยึดหลักการประเมินผล ดังต่อไปนี้

3.1 เก็บรวบรวมผลงานและประเมินผลงานของผู้เรียน

3.2 ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอน

กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา (2550, หน้า 39-41 อ้างถึงใน ศิริพร กุลสานต์, 2557, หน้า 41-43) ได้เสนอแนวคิดในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูผู้นำ การเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจทางการศึกษาสรุปได้ 5 ด้านดังนี้

1. ด้านการพัฒนาบทบาทในการจัดการเรียนรู้ของครูประกอบด้วย
  - 1) ปรับบทบาทการจัดการเรียนการสอนจากการถ่ายทอดความรู้เป็นผู้อำนวยความสะดวก เป็นผู้ชี้แนะผู้กระตุ้นจัดสิ่งเร้าให้คำปรึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ 2) ครูและผู้เรียนมีบทบาทร่วมกันในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์กระตุ้นให้ผู้เรียน อยากค้นหาความรู้ด้วยตนเองเปิดโอกาสให้ผู้เรียน
  2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ มีความสมดุลระหว่างการเป็นคนดีคนเก่งและมีความสุข
  3. ด้านการวัดและประเมินผลเน้นการประเมินผลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้เป็นการทดสอบเพื่อดูพัฒนาการของผู้เรียนสามารถออกแบบการวัดและประเมินผล ผู้เรียนได้ครอบคลุมทุกด้าน
  4. ด้านการจัดบรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สร้างบรรยากาศทั้งในและนอกห้องเรียนที่จูงใจและเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
  5. ด้านบุคลิกภาพ บุคลิกภาพครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการปฏิรูป การเรียนรู้ควรเป็นบุคคลที่มีบุคลิกภาพดีและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีใช้คำพูดและการ แสดงออกที่เป็นกัลยาณมิตรสร้างเครือข่ายการจัดการเรียนรู้เพื่อนครูและสร้างระบบ การทำงานเป็นทีมในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้(2543, หน้า36 – 37 อ้างถึงใน วิสัยทัศน์ บุญโยทยาน, 2553, หน้า 31)กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ จะประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายนักเรียนเกิดทักษะในการเรียนรู้ ครูมีบทบาท ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีกระบวนการ ดำเนินการ ดังนี้

1. พัฒนาตนเองอยู่เสมอ โดยการวิจัย ให้มีความรู้ความสามารถ ในการจัดการเรียนรู้
2. ออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. การจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการวิจัย เพื่อการพัฒนาและ ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตน

4. สร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยยึดหลักว่าทุกสถานที่ทุกแห่งเป็นแหล่งเรียนรู้และทุกสิ่งทุกอย่างล้วนแล้วแต่เป็นสื่อการเรียนรู้

5. ให้อิสระแก่นักเรียนในการแสวงหาความรู้ ความคิด ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง

6. ให้คำปรึกษา แนะนำ เสริมสร้างแรง และเป็นตัวแบบที่ดีเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ยอมรับและพัฒนาตนเองไปสู่การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ (2553, หน้า 5) ได้สรุปหลักการพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ไว้ 4 ประการคือ

1. หลักการเตรียมความพร้อมพื้นฐานได้แก่การเตรียมตัวผู้สอน ด้านความรู้ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้และด้านการแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้

2. หลักการวางแผนและเตรียมการจัดการเรียนรู้ได้แก่การเตรียมเขียนแผนจัดการเรียนรู้การผลิตสื่อการเตรียมบททดสอบและข้อสอบ

3. หลักการใช้จิตวิทยาการเรียนรู้เช่นหลักความแตกต่างระหว่างบุคคลหลักการสร้างความสนใจหลักการเสริมแรง

4. หลักการประเมินผลและรายงานผลซึ่งเกี่ยวกับการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้การสร้างและใช้เครื่องมือการประเมินการตีความหมายและการรายงานผลการประเมิน

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2541, หน้า 12-14 อ้างถึงใน อมรรัตน์ อุปพงษ์, 2560, หน้า 55) ได้กล่าวว่าบทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญมีอยู่ 3 ประการได้แก่

1. บทบาทด้านการเตรียมการประกอบด้วยการเตรียมตนเองการเตรียมแหล่งข้อมูลการเตรียมกิจกรรมการเรียนการเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์การเตรียมการวัดและประเมินผล

2. บทบาทด้านการดำเนินการประกอบด้วยการเป็นผู้ช่วยเหลือให้คำแนะนำปรึกษาการเป็นผู้สนับสนุน

3. การเป็นผู้ร่วมทำกิจกรรมเป็นผู้ร่วมติดตามตรวจสอบเป็นผู้สร้างเสริมบรรยากาศที่อบอุ่นเป็นมิตร

4. บทบาทด้านการประเมินผลโดยการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงจากการปฏิบัติและจากแฟ้มสะสมผลงาน

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2549, หน้า 53 อ้างถึงใน อมรรัตน์ อุปพงษ์, 2560, หน้า 55) กล่าวถึงบทบาทของครูผู้สอนไว้ 6 ประการ ได้แก่

1. ศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจและปรับเนื้อหากระบวนการและทฤษฎี การสอนต่างๆ ให้เข้ากับสถานการณ์
2. วางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องสาร
3. กำหนดกิจกรรมและวางแผนการสอนไว้ล่วงหน้ารวมถึงจัดเตรียม วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ
4. จัดกิจกรรมที่ส่งผลให้ผู้เรียนปฏิบัติอย่างหลากหลายและเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและบริบทของโรงเรียน
5. สดบทบาทจากผู้สอนเป็นผู้กำกับหรือผู้จัดการเพื่อสนับสนุน ในการใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข
6. วัดและประเมินผลผู้เรียนอย่างเป็นระบบตามสภาพจริงโดยใช้ วิธีการเก็บข้อมูลจากหลายๆ วิธี

คอนสวรรค์ ไชยชมพู (2558, หน้า 60) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพและ ปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในวิทยาลัยครูสระหวุ่นนะเขตสาธารณสุข ประชาธิปไตยประชาชนลาวโดยศึกษาบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้ 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการเตรียมการสอน
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน
3. ด้านการวัดและประเมินผล

สิรินธร สิ้นจินดาวงศ์ (2553, หน้า 5) ได้ทำการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบ การประเมินการสอนของอาจารย์ เพื่อได้ทราบสภาพการประเมินการสอนของอาจารย์ ได้แนวทาง ในการพัฒนาปรับปรุงการประเมินการสอนของอาจารย์เพื่อให้มีรูปแบบการ ประเมินการสอนของอาจารย์ ที่สอดคล้องกับการประเมินของมหาวิทยาลัยศรีปทุม ได้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงระบบการประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประเมินอาจารย์ในสถาบันอื่นๆ โดยศึกษาจาก 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
2. ด้านการวัดและประเมินผล
3. ด้านคุณลักษณะอาจารย์
4. ด้านสื่อการเรียนการสอน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนของครูผู้วิจัยเลือกศึกษาการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดของ สิริธร ลินจินดาวงศ์ (2553) ได้ทำการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินการสอนของอาจารย์เพื่อได้ทราบสภาพการประเมินการสอนของอาจารย์ได้แนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการประเมินการสอนของอาจารย์เพื่อให้มีรูปแบบการประเมินการสอนของอาจารย์ที่สอดคล้องกับการประเมินของมหาวิทยาลัยศรีปทุมได้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงระบบการประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีปทุมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประเมินอาจารย์ในสถาบันอื่นๆโดยศึกษาจาก 4 ด้าน ได้แก่ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านการวัดและประเมินผลด้านคุณลักษณะอาจารย์ และด้านสื่อการเรียนการสอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1.1 การจัดการเรียนการสอนด้านคุณธรรมจริยธรรม (ethics and moral) เป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่แสดงออกทางคุณธรรมจริยธรรมซึ่งคุณธรรมเป็นความดีที่อยู่ภายในจิตใจส่วนจริยธรรมเป็นการแสดงออกทางการประพฤติปฏิบัติตามคุณธรรมการสอนต้องมีกลยุทธ์และกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมตามแนวคิดของ ทิศนา แคมมณี (2553, หน้า 25-26) ดังรายละเอียดในตาราง 1

ตาราง 1 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม

หลักการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรม	แนวทางการจัดการเรียนการสอน
1. การซึมซับดูดซึมจากสิ่งแวดล้อม	การจัดสิ่งแวดล้อมที่ดี
2. การเห็นตัวแบบการเลียนแบบ	การเป็นแบบอย่างที่ดี
3. การตระหนักรู้พฤติกรรมของตนและได้รับการวางเงื่อนไขและการเสริมแรง	การปรับพฤติกรรมการมีและได้รับการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม
4. การจัดกิจกรรมฝึกการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมความเข้าใจและความกระจำในความคิดและค่านิยมของตน	การกระตุ้นให้เกิดการคิดวิเคราะห์และทำความเข้าใจในความกระจำในค่านิยมของตน
5. ความศรัทธาเชื่อถือหลักธรรมทางศาสนาของตน	การสอนหลักธรรมทางศาสนาและอบรมบ่มนิสัย

ตาราง 1 (ต่อ)

หลักการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรม	แนวทางการจัดการเรียนการสอน
6. การมีจิตใจที่สงบและมีสติ	การฝึกสมาธิและวิปัสสนา
7. การได้รับการสอนที่มีประสิทธิภาพช่วยสร้างความเข้าใจที่กระจ่างชัดความตระหนักในคุณค่าและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน	การเลือกใช้หลักการสอนรูปแบบการสอนวิธีสอนและเทคนิคการสอนที่เหมาะสม
8. การเรียนรู้ด้านจิตพิสัยประกอบด้วย การรับรู้การตอบสนองการเห็นคุณค่า การจัดระบบคุณค่าและการประพฤติปฏิบัติตามคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง	การจัดขั้นตอนการสอนตามกระบวนการเรียนรู้ด้านจิตพิสัย
9. การฝึกฝนและปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นลักษณะนิสัย	การฝึกให้ปฏิบัติตามคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง
10. การเห็นความสำคัญและความต้องการในการพัฒนาตนเอง	การกระตุ้นและฝึกให้พัฒนาตนเองโดยใช้รูปแบบวิธีการและกิจกรรมต่างๆ
11. การคิดวิเคราะห์ที่คิดสะท้อนประสบการณ์ที่ได้รับในชีวิตประจำวัน	การฝึกให้คิดวิเคราะห์ที่คิดสะท้อนประสบการณ์ต่างๆ
12. การมีกัลยาณมิตรให้คำชี้แนะให้กำลังใจและความช่วยเหลือ	การให้คำปรึกษาชี้แนะและให้ความช่วยเหลืออย่างเหมาะสม
13. เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่	การสอนตามสถานการณ์ทันทีทันใดไม่จำกัดเวลาสถานที่

1.2 การเรียนรู้ด้านความรู้ เนื้อหาสาระการเรียนรู้แต่ละประเภท มีความแตกต่างกันกระบวนการจัดการเรียนการสอนในแต่ละเนื้อหาสาระจึงต้องมีความแตกต่างกันด้วยโดยสามารถจำแนกความรู้ออกได้เป็น 4 ประเภทดังนี้

1.2.1 ความรู้เชิงข้อเท็จจริงหมายถึงความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับองค์ประกอบต่างๆ ที่จะต้องทราบหรือต้องแก้ปัญหา ได้แก่ความรู้เกี่ยวกับศัพท์เฉพาะ เช่น คำศัพท์เทคนิคสัญลักษณ์ทางด้านดนตรี สัญลักษณ์ทางด้านคณิตศาสตร์ เป็นต้น ความรู้

เกี่ยวกับรายละเอียดเฉพาะขององค์ประกอบส่วนต่างๆ เช่น องค์ประกอบของแต่ละส่วน เป็นอย่างไร แหล่งเรียนรู้แต่ละแหล่งมีลักษณะอย่างไร มีหน้าที่อย่างไร แหล่งข้อมูล สารสนเทศที่เชื่อถือได้อยู่ที่ใด แหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญนั้นอยู่ที่ใด จะต้อง สอบถามจากใครที่เชื่อถือได้ เป็นต้น

1.2.2 ความรู้เชิงมโนทัศน์หมายถึงความรู้ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ ระหว่างองค์ประกอบพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรหรือโครงสร้างใหญ่ที่ทำให้เกิด หน้าที่ร่วมกัน ได้แก่ความรู้เกี่ยวกับการจัดประเภท จัดหมวดหมู่ เช่น การจัดประเภท ตามช่วงเวลาตามกิจกรรมความรู้ เกี่ยวกับหลักการและการสร้างข้อสรุปอ้างอิง เช่น ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีทางเรขาคณิต กฎอุปสงค์อุปทาน ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีแบบจำลอง และโครงสร้างขององค์กร เช่น ทฤษฎีวิวัฒนาการโครงสร้างการทำงานของสภา ผู้แทนราษฎรสิริวิทยา ส่วนประกอบของเครื่องคอมพิวเตอร์หน้าที่ของส่วนประกอบ แต่ละส่วนของคอมพิวเตอร์

1.2.3 ความรู้เชิงวิธีดำเนินการหมายถึงความรู้เกี่ยวกับวิธีดำเนินการ ทำงานแต่ละเรื่องว่าจะทำอย่างไร วิธีการแก้ไขปัญหและระเบียบวิธีการแสวงหาความรู้ ได้แก่ ความรู้เรื่องทักษะเฉพาะและหลักสูตร ในการแก้ปัญหาความรู้เรื่องเทคนิคและ ระเบียบวิธีเฉพาะในเนื้อหาวิชาใดวิชาหนึ่ง ความรู้เรื่องเกมสำหรับพิจารณาการเลือกใช้ วิธีการดำเนินการที่เหมาะสมกับสถานการณ์

1.2.4 ความรู้เชิงอนุมานหรือความรู้เชิงพุทธิปัญญาเป็นความรู้เชิง พุทธิปัญญา โดยทั่วไปของบุคคลและความตระหนักเกี่ยวกับภูมิปัญญาของตนเองว่า ตนเองรู้อะไรไม่รู้อะไร นั่นคือ ความรู้เชิงพุทธิปัญญาเกี่ยวกับระดับพุทธิปัญญาของ แต่ละคนและการนำเอาความรู้นั้นมาใช้ได้แก่ความรู้เชิงกลยุทธ์ความรู้เกี่ยวกับงานเชิงพุทธิ ปัญญาและการรู้ตน การเรียนรู้ด้านความรู้สามารถสรุปได้ ดังตาราง 2

ตาราง 2 ประเภทของความรู้และกระบวนการเรียนรู้

ประเภทของความรู้	กระบวนการเรียนรู้
1. ข้อเท็จจริง	แสวงหาข้อมูลรับข้อมูลสร้างความเข้าใจในข้อมูลนั้นโดยใช้กระบวนการทางปัญญา
2. มโนทัศน์ หรือความคิดรวบยอด	จัดหลักประเด็นสำคัญหรือค้นหาองค์ประกอบลักษณะเฉพาะที่เป็นแก่นสำคัญของเรื่องนั้นหาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ของเรื่องนั้น
3. กระบวนการหรือวิธีการ	เห็นการกระทำตามลำดับขั้นตอนของกระบวนการนั้นศึกษาความรู้รายละเอียดเฉพาะเกี่ยวกับกระบวนการขั้นตอนการดำเนินงานต่างๆ ได้กระทำปฏิบัติตามกระบวนการขั้นตอนนั้น
4. ความรู้เชิงอภิमान	ตระหนักรู้ในระบบการคิดของตนเองวางแผนการทำงานตามเป้าหมายและควบคุมกำกับตนเองให้ดำเนินงานตามแผนที่กำหนด

1.3 การเรียนรู้ด้านทักษะทางปัญญาและทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทักษะทั้งสองด้านเป็นทักษะทางกระบวนการหมายถึงทักษะหรือความชำนาญทางด้านการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งมีลักษณะเป็นวิธีการมีลำดับขั้นตอนที่นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์โดยมีความรู้เป็นพื้นฐาน

ทักษะกระบวนการทางปัญญาหมายถึงความรู้ความชำนาญในกระบวนการวิธีการการใช้ความสามารถทางสมองดำเนินการคิดให้บรรลุวัตถุประสงค์

ทักษะกระบวนการทางสังคมหมายถึงความรู้ความชำนาญในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเช่นการสื่อสารการทำงานร่วมกับผู้อื่นการแก้ปัญหาการขจัดความขัดแย้ง

ทักษะกระบวนการทำงานกลุ่มหมายถึงความรู้ความชำนาญในการทำงานร่วมกับผู้อื่นการเป็นผู้นำการเป็นสมาชิกกลุ่มการดำเนินงานอย่างเป็นระบบทักษะ

กระบวนการสื่อสารหมายถึงความรู้ความชำนาญในการรับและส่ง
สารอย่างมีประสิทธิภาพ

ทักษะการปฏิบัติหมายถึงความชำนาญในการปฏิบัติหรือกระทำสิ่งใด
สิ่งหนึ่งให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติหรือการกระทำนั้นๆ

การเรียนรู้ด้านทักษะกระบวนการสามารถสรุปได้ดังตาราง 3

ตาราง 3 หลักการเรียนรู้และแนวทางการสอนทักษะกระบวนการ

หลักการเรียนรู้ทักษะกระบวนการ	แนวทางการสอนทักษะกระบวนการ
1. การได้เห็นกระบวนการการศึกษาการกระทำที่เป็นลำดับขั้นตอนช่วยให้จดจำกระบวนการนั้นได้ดี	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สังเกตกระบวนการที่ต้องการสอนหรือฝึก
2. การได้เป็นหรือมีตัวแบบที่ดีช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้องชัดเจน	ผู้สาธิตกระบวนการจะต้องเป็นตัวอย่างที่ดี
3. การได้ลองทำตามกระบวนการด้วยตนเองช่วยให้จดจำและเข้าใจกระบวนการนั้นมากขึ้น	จัดให้ผู้เรียนได้ลงมือทำดำเนินการตามกระบวนการด้วยตนเอง
4. การได้รับรู้ที่เกี่ยวข้องช่วยให้การกระทำตามกระบวนการมีประสิทธิภาพมากขึ้น	เสริมความรู้เกี่ยวข้องกับกระบวนการที่สอนเพื่อให้การกระทำมีประสิทธิภาพมากขึ้น
5. การได้ฝึกใช้กระบวนการนั้นอย่างเพียงพอในสถานการณ์ที่หลากหลายช่วยทำให้เกิดเป็นทักษะความชำนาญได้	จัดให้ผู้เรียนได้รับการฝึกฝนทักษะกระบวนการนั้นจนสามารถทำได้อย่างชำนาญ
6. การได้รับแรงเสริมและข้อมูลป้อนกลับช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการให้ดีขึ้น	ให้แรงเสริมและข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนอย่างเหมาะสมเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาทักษะและติดตามผลการปรับปรุงและพัฒนา
7. กระบวนการ มีหลายประเภท เช่น กระบวนการทางปัญญา กระบวนการทางสังคมและกระบวนการการปฏิบัติแต่ทุกประเภทจะเกิดเป็นทักษะได้ต้องอาศัยการดำเนินการหรือการกระทำทั้งสิ้น	ในการสอนทักษะกระบวนการต่างๆ ต้องให้ผู้เรียนได้ลงมือทำฝึกทักษะปฏิบัติในทุกขั้นตอนฝึกมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน

1.4 ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นทักษะที่จัดอยู่ในกลุ่มทักษะกระบวนการทางสังคม นอกจากนี้เป็นความชำนาญในวิธีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ในสถานการณ์ต่างๆ เนื่องจากมนุษย์จำเป็นต้องทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มีความแตกต่างหลากหลายการที่จะสามารถปรับตัวได้ดี ต้องมีความรู้ความเข้าใจดังต่อไปนี้การเข้าใจตนเองและการเข้าใจผู้อื่น การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการอยู่ร่วมกันการทำงานร่วมกัน ทักษะการขจัดความขัดแย้งทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสามารถพัฒนา ให้ผู้เรียนได้อย่างเป็นทางการและตามอัธยาศัย กล่าวคือสามารถวางแผนจัดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้สาระและฝึกฝนทักษะเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น ตามความเหมาะสมกับปัญหาความต้องการ และสถานการณ์หรืออาจบูรณาการในการสอนแต่ละรายวิชา

1.5 การเรียนรู้ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทักษะเหล่านี้ อยู่ในกลุ่มกระบวนการและทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงตัวเลข เป็นทักษะกระบวนการทางปัญญาและทักษะกระบวนการปฏิบัติ และทักษะการสื่อสาร เป็นได้ทั้งทักษะกระบวนการทางปัญญาและทักษะกระบวนการทางสังคมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศนั้น เป็นได้ทั้งทักษะกระบวนการทางปัญญาและทักษะกระบวนการปฏิบัติทักษะทั้ง 3 ประเภtenี้จำเป็นต้องมีการเรียนรู้ด้านความรู้ควบคู่ไปด้วยดังนั้นการพัฒนาการเรียนรู้ทั้ง 3 ประเภทจึงต้องใช้หลักการและแนวทางการเดียวกันกับการเรียนรู้ ด้านทักษะกระบวนการทักษะการคิดและทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลดังที่กล่าวมาแล้ว

วิจารณ์ พานิช (2556, หน้า 64) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้สมัยใหม่ไว้ดังนี้

1. ความรู้เดิมของผู้เรียนจะแตกต่างกันมากผู้เรียนบางคนทดสอบพื้นฐาน ความรู้อาจจะเท่ากับผู้เรียนระดับที่อายุห่างกันมาก เนื่องจากผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตัวเองได้ ผู้เรียนที่มีความขยันมีความรับผิดชอบ สามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเอง แต่ที่สำคัญตัวคือต้องเข้าใจและหาวิธีตรวจสอบ ให้พบและแก้ปัญหาไม่ให้เกิดปัญหาในการจัดการเรียนรู้

2. การจัดระบบความรู้ที่เรียกว่า (knowledge Organization) มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ผู้เรียนที่เก่ง และมีผลการเรียนดีจะสามารถจัดระเบียบความรู้ในสมองได้ดีดังนั้นถ้าผู้เรียนจัดระบบความรู้ได้ดี ก็จะสามารถนำความรู้มาใช้ได้ทันที่

3. การเรียนรู้เกิดจากแรงจูงใจและแรงบันดาลใจ ครูจะต้องมีวิธีเอาใจใส่และสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียน

4. การเรียนรู้ที่ถูกต้องผู้เรียนต้องเรียนรู้จนรู้จริงมา (mastery learning) ผู้เรียนที่ไม่รู้จริงโตขึ้นมาเขาจะเริ่มเบื่อ เพราะเกิดความยากลำบากในการเรียน

5. การสอนโดยการปฏิบัติและป้อนกลับ (feedback) ศิลปะของการป้อนกลับสำคัญที่สุด ซึ่งจะทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดความสนุกเรียนแล้วเกิดความสุขเกิดความมั่นใจในตนเอง รู้ว่าตรงไหนทำได้ดีรู้ตรงไหนต้องปรับปรุง

6. การเรียนรู้แบบร่วมมือ (collaborative learning) พัฒนาการของนักเรียนและบรรยากาศการเรียนสมัยใหม่นักเรียนต้องเรียนเป็นทีม เพราะโลกสมัยใหม่นั้นความร่วมมือสำคัญกว่าการแข่งขัน บรรยากาศของความคิดที่หลากหลายรับฟัง ซึ่งกันและกันจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจว่า เรื่องนี้เพื่อนคิดอย่างไรการคิดเป็นไปได้อย่างไรแบบ

7. ความสามารถในการกำกับการเรียนรู้ของตนเองได้ (Directed Learning) ครูต้องฝึกให้ผู้เรียนเกิดความสามารถหรือทักษะในการเรียนรู้ให้กับตนเอง ที่สำคัญคือให้ผู้เรียนรู้ว่าตนเองมีวิธีการอย่างไร และปรับปรุงวิธีการเรียนของตนเองได้

เกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา (2550, หน้า 39-41 อ้างถึงใน ศิริพร กุลสานต์, 2557, หน้า 41-43) ได้เสนอแนวคิดในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจทางการศึกษารูปได้ 5 ด้านดังนี้

1. ด้านการพัฒนาบทบาทในการจัดการเรียนรู้ของครู ประกอบด้วย 1) ปรับบทบาทการจัดการเรียนการสอน จากการถ่ายทอดความรู้เป็นผู้อำนวยความสะดวก เป็นผู้ชี้แนะ ผู้กระตุ้น จัดสิ่งเร้าให้คำปรึกษาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ 2) ครูและผู้เรียนมีบทบาทร่วมกันในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากค้นหาคำรู้ด้วยตนเองเปิดโอกาสให้ผู้เรียน
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพมีความสมดุล ระหว่างการเป็นคนดีคนเก่งและมีความสุข
3. ด้านการวัดและประเมินผลเน้นการประเมินผล เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เป็นการทดสอบเพื่อดูพัฒนาการของผู้เรียน สามารถออกแบบการวัดและประเมินผลผู้เรียนได้ครอบคลุมทุกด้าน
4. ด้านการจัดบรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สร้างบรรยากาศทั้งในและนอกห้องเรียนที่จูงใจและเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

5. ด้านบุคลิกภาพ บุคลิกภาพครูผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการปฏิรูปการเรียนรู้ ควรเป็นบุคคลที่มีบุคลิกภาพดีและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ใช้คำพูดและการแสดงออกที่เป็นกัลยาณมิตรสร้างเครือข่าย การจัดการเรียนรู้เพื่ออนาคตและสร้างระบบการทำงานเป็นทีมในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ (2543, หน้า 36 – 37 อ้างถึงใน วิสัยทัศน์ บุญโยทยาน, 2553, หน้า 31) กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะประสบผลสำเร็จ ตามจุดมุ่งหมายนักเรียนเกิดทักษะในการเรียนรู้ ครูมีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีกระบวนการดำเนินการ ดังนี้

1. พัฒนาตนเองอยู่เสมอ โดยการวิจัย ให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้
  2. ออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
  3. การจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการวิจัย เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตน
  4. สร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยยึดหลักว่าทุกสถานที่ทุกแห่งเป็นแหล่งเรียนรู้และทุกสิ่งทุกอย่างล้วนแล้วแต่เป็นสื่อการเรียนรู้
  5. ให้อิสระแก่นักเรียนในการแสวงหาความรู้ ความคิด ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง
  6. ให้คำปรึกษา แนะนำ เสริมสร้างแรง และเป็นตัวแบบที่ดีเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อยอมรับและพัฒนาตนเองไปสู่การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2542, หน้า 53 อ้างถึงใน อมรรัตน์ อุปพงษ์, 2560, หน้า 55) กล่าวถึงบทบาทของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. จัดกิจกรรมที่ส่งผลให้ผู้เรียนปฏิบัติอย่างหลากหลายและเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและบริบทของโรงเรียน
  2. ลดบทบาทจากผู้สอนเป็นผู้กำกับหรือผู้จัดการเพื่อสนับสนุนในการใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข
- วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2541, หน้า 12-14 อ้างถึงใน อมรรัตน์ อุปพงษ์, 2560, หน้า 55) ได้กล่าวว่าบทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญมีบทบาทด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. บทบาทด้านการดำเนินการประกอบด้วยการเป็นผู้ช่วยเหลือให้คำแนะนำปรึกษาการเป็นผู้สนับสนุน
2. การเป็นผู้ร่วมทำกิจกรรมเป็นผู้ร่วมติดตามตรวจสอบเป็นผู้สร้างเสริมบรรยากาศที่อบอุ่นเป็นมิตร

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง กิจกรรมการเรียนการสอนตามกระบวนการที่ครูจัดทำขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน โดยอาศัยวิธีสอนและเทคนิคการสอนที่เหมาะสมหลายวิธี ครูให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา อำนวยความสะดวก นำหลักจิตวิทยามาประยุกต์ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะและเจตคติตามจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้

2. ด้านการวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นในการพิจารณาว่าผู้เรียนเกิดคุณภาพการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและมาตรฐานการเรียนรู้ จากประเภทของการประเมินโดยเฉพาะการแบ่งประเภทโดยใช้จุดประสงค์ของการประเมินเป็นเกณฑ์ในการแบ่งประเภท จะเห็นว่า การวัดและประเมินผลการเรียนนอกจากจะมีประโยชน์โดยตรงต่อผู้เรียนแล้ว ยังสะท้อนถึงประสิทธิภาพการการสอนของครู และเป็นข้อมูลสำคัญที่สะท้อนคุณภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาของสถานศึกษาด้วย ดังนั้นครูและสถานศึกษาต้องมีข้อมูลผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งจากการประเมินในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา และระดับอื่นที่สูงขึ้น ประโยชน์ของการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้จำแนกเป็นด้านๆ ดังนี้

2.1 ด้านการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนมีประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้หรือการจัดการเรียนการสอนดังนี้

2.1.1 เพื่อจัดตำแหน่ง (Placement) ผลจากการวัดบอกได้ว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถอยู่ในระดับใดของกลุ่มหรือเปรียบเทียบกับเกณฑ์แล้วอยู่ในระดับใด การวัดและประเมินเพื่อจัดตำแหน่งนี้ มักใช้ในวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ

2.1.1.1 เพื่อคัดเลือก (Selection) เป็นการใชผลการวัดเพื่อคัดเลือกเพื่อเข้าเรียน เข้าร่วมกิจกรรม-โครงการ หรือเป็นตัวแทน(เช่นของชั้นเรียนหรือสถานศึกษา) เพื่อการทำกิจกรรม หรือการให้ทุนผล การวัดและประเมินผลลักษณะนี้

คำนึงถึงการจัดอันดับที่เป็นสำคัญ

2.1.1.2 เพื่อแยกประเภท (Classification) เป็นการนำผลการวัดและประเมินเพื่อแบ่งกลุ่มผู้เรียน เช่น แบ่งเป็นกลุ่มอ่อน ปานกลาง และเก่ง แบ่งกลุ่มผ่าน-ไม่ผ่านเกณฑ์ หรือตัดสินได้-ตก เป็นต้น เป็นการวัดและประเมินที่ยึดเกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่งกลุ่มเป็นสำคัญ

2.1.2 เพื่อวินิจฉัย (Diagnostic) เป็นการนำผลการวัดและประเมินเพื่อค้นหาจุดเด่น-จุดด้อยของผู้เรียนว่ามีปัญหาในเรื่องใด จุดใด มากน้อยแค่ไหน เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจวางแผนการจัดการเรียนรู้และการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เครื่องมือที่ใช้วัดเพื่อการวินิจฉัย เรียกว่า แบบทดสอบวินิจฉัย (Diagnostic Test) หรือแบบทดสอบวินิจฉัยการเรียนรู้ ประโยชน์ของการวัดและประเมินประเภทนี้นำไปใช้ในวัตถุประสงค์ 2 ประการดังนี้

2.1.2.1 เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ผลการวัดผู้เรียนด้วยแบบทดสอบวินิจฉัยการเรียนรู้จะทำให้ทราบว่าผู้เรียนมีจุดบกพร่องจุดใด มากน้อยเพียงใด ซึ่งครูผู้สอนสามารถแก้ไขปรับปรุงโดยการสอนซ่อมเสริม (Remedial Teaching) ได้ตรงจุด เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้

2.1.2.2 เพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ ผลการวัดด้วยแบบทดสอบวินิจฉัยการเรียนรู้ นอกจากจะช่วยให้เห็นว่าผู้เรียนมีจุดบกพร่องเรื่องใดแล้ว ยังช่วยให้เห็นจุดบกพร่องของกระบวนการจัดการเรียนรู้อีกด้วย เช่น ผู้เรียนส่วนใหญ่มีจุดบกพร่องจุดเดียวกัน ครูผู้สอนต้องทบทวนว่าอาจจะเป็นเพราะวิธีการจัดการเรียนรู้ไม่เหมาะสมต้องปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

2.1.3 เพื่อตรวจสอบและปรับปรุง การประเมินเพื่อพัฒนา (Formative Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบผลการเรียนรู้เทียบกับจุดประสงค์หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ผลจากการประเมินใช้พัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยอาจจะปรับปรุงหรือปรับเปลี่ยนวิธีการสอน (Teaching Method) ปรับเปลี่ยนสื่อการสอน (Teaching Media) ใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ (Teaching Innovation) เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

2.1.4 เพื่อการเปรียบเทียบ (Assessment) เป็นการนำผลการวัดและประเมินเปรียบเทียบว่าผู้เรียนมีพัฒนาการจากเดิมเพียงใด และอยู่ในระดับที่พึงพอใจหรือไม่

2.1.5 เพื่อการตัดสิน การประเมินเพื่อการตัดสินผลการเรียนของผู้เรียนเป็นการประเมินรวม (Summative Evaluation) คือใช้ข้อมูลที่ได้จากการวัดเทียบกับเกณฑ์เพื่อตัดสินผลการเรียนว่าผ่าน-ไม่ผ่าน หรือให้ระดับคะแนน

2.2 ด้านการแนะแนว ผลจากการวัดและประเมินผู้เรียน ช่วยให้ทราบว่าผู้เรียนมีปัญหาและข้อบกพร่องในเรื่องใด มากน้อยเพียงใด ซึ่งสามารถแนะนำและช่วยเหลือผู้เรียนให้แก่ปัญหา มีการปรับตัวได้ถูกต้องตรงประเด็น นอกจากนี้ผลการวัดและประเมินยังบ่งบอกความรู้ความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ซึ่งสามารถนำไปใช้แนะแนวการศึกษาต่อและแนะแนวการเลือกอาชีพให้แก่ผู้เรียนได้

2.3 ด้านการบริหาร ข้อมูลจากการวัดและประเมินผู้เรียน ช่วยให้ผู้บริหารเห็นข้อบกพร่องต่างๆ ของการจัดการเรียนรู้ เป็นการประเมินผลการปฏิบัติงานของครู และบ่งบอกถึงคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามักใช้ข้อมูลได้จากการวัดและประเมินใช้ในการตัดสินใจหลายอย่าง เช่น การพัฒนาบุคลากร การจัดครูเข้าสอน การจัดโครงการ การเปลี่ยนแปลงโปรแกรมการเรียน นอกจากนี้การวัดและประเมินผลยังให้ข้อมูลที่สำคัญในการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SSR) เพื่อรายงานผลการจัดการศึกษาสู่ผู้ปกครอง สาธารณชน หน่วยงานต้นสังกัด และนำไปสู่การรองรับการประเมินภายนอก จะเห็นว่าการวัดและประเมินผลการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของระบบการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

2.4 ด้านการวิจัย การวัดและประเมินผลมีประโยชน์ต่อการวิจัยหลายประการดังนี้

2.4.1 ข้อมูลจากการวัดและประเมินผลนำไปสู่ปัญหาการวิจัย เช่น ผลจากการวัดและประเมิน พบว่าผู้เรียนมีจุดบกพร่องหรือมีจุดที่ควรพัฒนาการแก้ไขจุดบกพร่องหรือการพัฒนาดังกล่าว โดยการปรับเปลี่ยนเทคนิควิธีสอนหรือทดลองใช้นวัตกรรมโดยใช้กระบวนการวิจัย การวิจัยดังกล่าวเรียกว่า การวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Research) นอกจากนี้ผลจากการวัดและประเมินยังนำไปสู่การวิจัยในด้านอื่นระดับอื่น เช่น การวิจัยของสถานศึกษาเกี่ยวกับการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน เป็นต้น

2.4.2 การวัดและประเมินเป็นเครื่องมือของการวิจัย การวิจัยใช้การวัดในการรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาผลการวิจัย ขั้นตอนนี้เริ่มจากการหาหรือสร้างเครื่องมือวัด การทดลองใช้เครื่องมือ การหาคุณภาพเครื่องมือ จนถึงการใช้เครื่องมือที่มี

คุณภาพแล้วรวบรวมข้อมูลการวัดตัวแปรที่ศึกษา หรืออาจต้องตีค่าข้อมูล จะเห็นว่าการวัดและประเมินผลมีบทบาทสำคัญมากในการวิจัย เพราะการวัดไม่ดี ใช้เครื่องมือไม่มีคุณภาพ ผลของการวิจัยก็ขาดความน่าเชื่อถือ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การวัดและการประเมินผล หมายถึง กระบวนการที่ครูดำเนินการเก็บข้อมูลของผู้เรียนแต่ละคน และนำผลที่ได้นั้นมาเทียบกับเกณฑ์เพื่อดูความก้าวหน้าของผู้เรียนแต่ละคน ตลอดจนการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน โดยใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย เน้นการปฏิบัติและการประเมินตามสภาพจริง เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มตามศักยภาพ ทั้งนี้การมีส่วนร่วมของนักเรียนในการประเมินตนเองก็เป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการประเมิน เพราะจะทำให้ผู้เรียนได้ทราบพัฒนาการของตนเอง

3. คุณลักษณะอาจารย์

อาจารย์ที่สอนอย่างมีประสิทธิภาพนอกจากจะมีความรู้ในศาสตร์ของการสอนและมีศิลปะของการสอนแล้วยังต้องมีคุณลักษณะ 4 ประการต่อไปนี้ (สิริธร สินจินดาวงศ์, 2553, หน้า 27) 1) การประยุกต์ทฤษฎีและการวิจัยการสอนไปใช้ 2) การสะสมประสบการณ์การสอน 3) การคิดวินิจฉัยไตร่ตรองและแก้ปัญหา 4) การเรียนรู้การสอนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการบูรณาการความรู้กับประสบการณ์การเข้าด้วยกัน

คุณลักษณะของอาจารย์ที่ดี 10 ประการ (สิริธร สินจินดาวงศ์, 2553, หน้า 27-28)

1. ความมีระเบียบวินัยหมายถึงความประพฤติทางกายวาจาและใจที่แสดงถึงความเคารพในกฎหมายระเบียบประเพณีของสังคมและความประพฤติที่สอดคล้องกับอุดมคติหรือความคาดหวังของตนโดยให้ยึดส่วนรวมสำคัญกว่าส่วนตัว
2. ความซื่อสัตย์สุจริตและความยุติธรรมหมายถึงการประพฤติที่ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนไม่เอาผลดีหรือคดโกงผู้อื่น
3. ความขยันประหยัดและยึดมั่นในสัมมาอาชีพหมายถึงความประพฤติที่ไม่ทำให้เสียเวลาชีวิตและการปฏิบัติกิจอันควรกระทำให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคม
4. ความสำนึกในหน้าที่และการงานต่างๆ รวมไปถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ

5. ความเป็นผู้มีความคิดริเริ่มวิจารณ์และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
6. ความกระตือรือร้นในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
มีความรักและเทิดทูนชาติศาสนาพระมหากษัตริย์
7. ความเป็นผู้มีพละนาถัที่สมบรูณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจรู้จัก
บำรุงรักษาภายและใจให้สมบรูณ์มีอารมณ์แจ่มใส
8. ความสามารถในการพึ่งพาตนเองและมีอุดมคติเป็นที่พึ่งไม่ขอ
ความช่วยเหลือจากผู้อื่นโดยไม่จำเป็น
9. ความภาคภูมิและการรู้จักทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและ
ทรัพยากรธรรมชาติมีความรักและหวงแหนวัฒนธรรมของชาติ
10. ความเสียสละและเมตตาอารีกตัญญูทเวทีกกล้าหาญและ
มีความสามัคคี และเกื้อกูลผู้อื่น

คุณลักษณะของครูดีตามแนวพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงมีพระราชดำรัสถึงคุณสมบัติของผู้เป็นครูว่า “ครูที่แท้นั้นเป็นผู้ทำแต่ความดีคือต้องหมั่นขยันและอดุสหาหะพากเพียรต้องเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ ต้องหนักแน่นอดกลั้นและอดทนต้องรักษาวินัยสำรวม ระวางความประพฤติ ปฏิบัติของตนให้อยู่ในระเบียบแบบแผนที่ดีงาม ต้องหลีกเลี่ยงจากความสะดวกสบายและความสนุกสนานรื่นเริง ที่ไม่สมควรแก่เกียรติภูมิของตนต้องตั้งใจให้มั่นคงแน่วแน่ ต้องซื่อสัตย์รักษาความจริง ต้องเมตตาหวังดีต้องวางใจเป็นกลาง ไม่ปล่อยไปตามอำนาจอคติ ต้องอบรมปัญญาให้เพิ่มพูนสมบรูณ์ ทั้งด้านวิทยาการและความฉลาดรอบรู้ในเหตุผล” จากกระแสพระราชดำรัสสามารถสรุปคุณสมบัตินี้ได้ 9 ข้อดังต่อไปนี้

1. ขยันและอดุสหาหะพากเพียร
2. ต้องเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
3. ต้องหนักแน่นอดกลั้นและอดทน
4. ประพฤติปฏิบัติของตนให้อยู่ในระเบียบแบบแผนที่ดีงาม
5. ต้องตั้งใจให้มั่นคงแน่วแน่
6. ต้องซื่อสัตย์รักษาความจริง
7. เมตตา และหวังดี
8. ต้องวางใจเป็นกลาง

9. อบรมปัญญาให้เพิ่มพูนสมบูรณ์ทั้งด้านวิชาการและความฉลาดรอบรู้ในเหตุผล

ลักษณะของครูดี 10 ประการ ตามแนวคิดของเจเลียว บุรีภักดี และคณะ (2520, หน้า 363-365 อ้างถึงใน ธนาพร ศิริมัน, 2558, หน้า 25) โดยการรวบรวมข้อมูลจากนักเรียน ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ผู้บริหาร พระ และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนทั้งสิ้น 7,762 คน จึงสรุปได้ว่า 10 ลักษณะของครูที่ดีควรมีดังนี้

1. มีความประพฤติเรียบร้อยเป็นคนที่สุภาพเรียบร้อย มีความประพฤติดีสม่ำเสมอ เหมาะเป็นตัวอย่างที่ดีต่อศิษย์
2. มีความรู้ดีเป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจ ทั้งด้านวิชาการ และความรู้จักกว้างขวางนอกเหนือไปจากความรู้เฉพาะ และสามารถแนะนำ ให้คำปรึกษาได้ทั้งเรื่องการเรียนและเรื่องอื่นๆ
3. มีบุคลิกการแต่งกายดีการแต่งกายสุภาพเรียบร้อย สะอาดอยู่เสมอ ใส่เสื้อผ้าถูกต้องตามกาลเทศะ มีความเหมาะสมกับการเป็นครู พุดจาไพเราะ และมีลักษณะเป็นผู้นำ จะทำให้คุณครูเป็นที่น่าเคารพนับถือ
4. สอนดีสามารถเชื่อมโยงทฤษฎีมาสู่การปฏิบัติได้ สร้างความเข้าใจ ทำการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาการสอนของตัวเองให้สอดคล้องกับความสามารถ และความสนใจของเด็กๆ
5. ตรงต่อเวลาข้อนี้สำคัญมากสำหรับครูไทยเลย เพราะครูบางท่านจะเข้าสอนช้า (ไม่ว่าด้วยเหตุผลอะไรก็ตาม) และจะสอนเกินเวลาเกินคาบต่อไปอยู่บ่อยครั้ง ซึ่งเวลาเป็นสิ่งสำคัญ ควรตรงต่อเวลา ปฏิบัติให้เด็กรู้จักคุณค่าของเวลา และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กๆ
6. มีความยุติธรรมมีความเป็นธรรมต่อนักเรียน เอาใจใส่และปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเสมอภาค ตัดสินปัญหาด้วยความเป็นธรรม มีความเป็นกลาง ไม่ลำเอียง ไม่มีอคติใดๆ
7. หาความรู้อยู่เสมอมีความกระตือรือร้นในการหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ ถึงแม้เราจะมีความรู้ในการสอนเด็กๆ อยู่แล้ว แต่นั่นไม่เพียงพอหรอกค่ะ เพราะสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นควรศึกษาหาความรู้ ทักษะเทคโนโลยีใหม่ๆ และอย่าหยุดที่จะพัฒนาตัวเอง
8. ร่าเริง แจ่มใส ไม่เคร่งเครียดเกินไป ควรมีความร่าเริง แจ่มใสตามวัยที่เหมาะสม ครูที่ทำให้การสอนมีความสนุกสนาน เด็กๆ จะชอบค่ะ เพราะจะทำให้พวก

เขาไม่เครียด และสามารถสร้างความน่าสนใจให้กับบทเรียนได้อีกด้วย แต่ก็ต้องระวังอย่าตลกมากเกินไปจนไม่มีความน่าเชื่อถือ

9. ชื่อลัทธิเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อทุกคน ต่อหน้าที่การเรียนการสอน

10. เสียสละมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ ตอบแทนสังคม เพราะครูเป็นผู้สร้างทางจิตใจ ซึ่งมีค่าเกินกว่าจะตีค่าเป็นเงิน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า คุณลักษณะของอาจารย์ หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ในการสอน ตลอดจนบุคลิกภาพ ความคิด ทักษะ การประพฤติและปฏิบัติตน ทั้งในและนอกเวลาราชการ รวมถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการสอน และความสามารถในการใช้ศาสตร์และศิลป์ทางการสอนจนเป็นที่ยอมรับ

4. สื่อการเรียนการสอน

สื่อการสอน (Instruction Media) หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ หรือวิธีการใด ๆ ก็ตามที่เป็นตัวกลางหรือพาหนะในการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ ทักษะและประสบการณ์ ไปสู่ผู้เรียน สื่อการสอนแต่ละชนิดจะมีคุณสมบัติพิเศษและมีคุณค่าในตัวของมันเองในการเก็บและแสดงความหมายที่เหมาะสมกับเนื้อหาและเทคนิควิธีการใช้อย่างมีระบบคุณค่าของสื่อการสอน จำแนกได้ 3 ด้าน คือ

1. คุณค่าด้านวิชาการ

1.1 ทำให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ตรง

1.2 ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีกว่าและมากกว่าไม่ใช้สื่อการสอน

1.3 ลักษณะที่เป็นรูปธรรมของสื่อการสอน ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของสิ่งต่างๆ ได้กว้างขวางและเป็นแนวทางให้เข้าใจสิ่งนั้นๆ ได้ดียิ่งขึ้น

1.4 ส่วนเสริมด้านความคิด และการแก้ปัญหา

1.5 ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ถูกต้อง และจำเรื่องราวได้มากและ

ได้นาน

1.6 สื่อการสอนบางชนิด ช่วยเร่งทักษะในการเรียนรู้ เช่น

ภาพยนตร์ ภาพนิ่ง เป็นต้น

2. คุณค่าด้านจิตวิทยาการเรียนรู้

2.1 ทำให้เกิดความสนใจ และต้องเรียนรู้ในสิ่งต่างๆ มากขึ้น

2.2 ทำให้เกิดความคิดรวบยอดเป็นเพียงอย่างเดียว

2.3 สร้างความสนใจ ทำให้เกิดความพึงพอใจ และช่วยผู้ให้กระทำ

กิจกรรมด้วยตนเอง

3. คุณค่าด้านเศรษฐกิจการศึกษา

- 3.1 ช่วยให้ผู้เรียนที่เรียนซ้ำเรียนได้เร็วและมากขึ้น
- 3.2 ประหยัดเวลาในการทำความเข้าใจเนื้อหาต่างๆ
- 3.3 ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เหมือนกันครั้งละหลายๆ คน
- 3.4 ช่วยขจัดปัญหาเรื่องเวลา สถานที่ ขนาด และระยะทาง

ประเภทของสื่อการสอน

Shorse(1960, หน้า 11) ได้จำแนกสื่อการสอนตามแบบเป็นหมวดหมู่ดังนี้

1. สิ่งพิมพ์ (Printed Materials)

- 1.1 หนังสือแบบเรียน (Text Books)
- 1.2 หนังสืออุเทศก์ (Reference Books)
- 1.3 หนังสืออ่านประกอบ (Reading Books)
- 1.4 นิตยสารหรือวารสาร (Serials)

2. วัสดุกราฟิก (Graphic Materials)

- 2.1 แผนภูมิ (Charts)
- 2.2 แผนสถิติ (Graph)
- 2.3 แผนภาพ (Diagrams)
- 2.4 โปสเตอร์ (Poster)
- 2.5 การ์ตูน (Cartoons)

3. วัสดุและเครื่องฉาย (Projector materials and Equipment)

- 3.1 เครื่องฉายภาพนิ่ง (Still Picture Projector)
- 3.2 เครื่องฉายภาพเคลื่อนไหว (Motion Picture Projector)
- 3.3 เครื่องฉายข้ามศีรษะ (Overhead Projector)
- 3.4 फिल्मสไลด์ (Slides)
- 3.5 फिल्मภาพยนตร์ (Films)
- 3.6 แผ่นโปร่งใส (Transparancies)

4. วัสดุถ่ายทอดเสียง (Transmission)

- 4.1 เครื่องเล่นแผ่นเสียง (Disc Recording)
- 4.2 เครื่องบันทึกเสียง (Tape Recorder)

4.3 เครื่องรับวิทยุ (Radio Receiver)

4.4 เครื่องรับโทรทัศน์ (Television Receiver)

Edgar Dale (1969, หน้า 107) เชื่อว่าประสบการณ์ตรงที่เป็นรูปธรรม จะทำให้เกิดการเรียนรู้แตกต่างกับประสบการณ์ที่เป็นนามธรรม ดังนั้นจึงจำแนกสื่อ การสอนโดยยึดประสบการณ์เป็นหลักเรียงตามลำดับจากประสบการณ์ ที่ง่ายไปยาก 10 ชั้น เรียกว่า กรวยประสบการณ์ (Cone of Experience)

ขั้นที่ 1 ประสบการณ์ตรง (Direct Experiences) มีความหมายเป็น รูปธรรมมากที่สุดทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เช่น เล่นกีฬา ทำอาหาร ปลูกพืชผัก หรือเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

ขั้นที่ 2 ประสบการณ์รื่อง (Verbal Symbols) เป็นกรณีที่ ประสบการณ์หรือของจริงมีข้อจำกัด จำเป็นต้องจำลองสิ่งต่างๆ เหล่านี้มาศึกษาแทน เช่น หุ่นจำลอง ของตัวอย่าง การแสดงเหตุการณ์จำลองทางดาราศาสตร์

ขั้นที่ 3 ประสบการณ์นาฏการ (Dramatized Experiences) เป็น ประสบการณ์ที่จัดขึ้นแทนประสบการณ์ตรงหรือเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นในอดีตหรืออาจ เป็นความคิด ความฝัน สามารถเรียนด้วยประสบการณ์ตรงหรือประสบการณ์จำลอง ได้ เช่น การแสดงละคร บทบาทสมมุติ เป็นต้น

ขั้นที่ 4 การสาธิต (Demonstration) เป็นการอธิบายข้อเท็จจริง ลำดับความคิดหรือกระบวนการเหมาะสมกับเนื้อหาที่ต้องการความเข้าใจ ความชำนาญ หรือทักษะ เช่น การสาธิตการฉายปอดการสาธิตการเล่นของครุพละ เป็นต้น

ขั้นที่ 5 การศึกษานอกสถานที่ (Field Trips) เป็นการพาผู้เรียนไป ศึกษาหาความรู้นอกห้องเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน ประสบการณ์นี้มีความเป็น นามธรรมมากกว่าการสาธิต เพราะผู้เรียนแทบไม่ได้มีส่วนในกิจกรรมที่ได้พบเห็นนั้นเลย

ขั้นที่ 6 นิทรรศการ (Exhibits) เป็นการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน ได้รับด้วยการดูเป็นส่วนใหญ่ อาจจัดแสดงสิ่งต่างๆ เช่น ของจริง หุ่นจำลอง วัสดุสาธิต แผนภูมิ ภาพยนตร์ เป็นต้น

ขั้นที่ 7 โทรทัศน์และภาพยนตร์ (Television and Motion Picture) เป็นประสบการณ์ที่เป็นนามธรรมมากกว่าการจัดนิทรรศการ เพราะผู้เรียนเรียนรู้ ได้ด้วยการดูภาพและฟังเสียงเท่านั้น

ขั้นที่ 8 ภาพนิ่ง วิทยุและการบันทึกเสียง (Still Picture) เป็นประสบการณ์ที่รับรู้ได้ทางใดทางหนึ่งระหว่างการฟังและการพูด ซึ่งนับเป็นนามธรรม

มากขึ้น

ขั้นที่ 9 ทักษะสัญลักษณ์ (Visual Symbols) เป็นประสบการณ์ที่เป็นนามธรรมมากที่สุด บรรยาย การปราศรัย คำโฆษณา ฯลฯ ดังนั้นผู้เรียนควรมีพื้นฐานเช่นเดียวกับทักษะสัญลักษณ์อื่นๆ จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างดี

ขั้นที่ 10 วจนสัญลักษณ์ (Verbal Symbols) ได้แก่ คำพูด คำอธิบาย หนังสือ เอกสาร แผ่นปลิว แผ่นพับ ที่ใช้ตัวอักษร ตัวเลข แทนความหมายของสิ่งต่างๆ นับเป็นประสบการณ์ที่เป็นนามธรรมมากที่สุด

หลักการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน

การเลือกสื่อในการเรียนการสอนนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญ เป็นหน้าที่ของผู้สอนโดยตรงที่จะต้องใช้วิจารณญาณ ตัดสินใจเลือกสื่อที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และเนื้อหาที่จะสอน เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนมากที่สุด และต้องมีขั้นตอนการประเมินผลขั้นนี้ทำเพื่อเหตุผล 4 ประการ คือทำให้ทราบว่า การใช้สื่อของครู ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์เพียงใด เพื่อจะได้มีการปรับปรุงแก้ไขทำให้ทราบว่าสื่อการเรียนนั้นเหมาะสมกับเนื้อหา ขนาดความชัดเจน ความสะดวกในการใช้เพียงใด เพื่อจะได้ปรับปรุงให้ดีขึ้นทำให้ทราบอุปสรรคที่เกิดขึ้นขณะการใช้งานเพื่อมอบหมายให้ผู้เรียนทำกิจกรรมต่อไป เพื่อเพิ่มความเข้าใจในสิ่งที่เรียน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าสื่อการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่ใช้เป็นเครื่องมือหรือช่องทางสำหรับการสอนของครูไปถึงผู้เรียน และทำให้ผู้เรียนรู้ตามจุดประสงค์ หรือจุดมุ่งหมายที่วางไว้เป็นอย่างดี สื่อที่ใช้ในการสอนนี้อาจจะเป็นวัสดุอุปกรณ์ วัสดุสิ่งของที่มีตัวตนเช่น วัสดุสิ่งของตามธรรมชาติ วัสดุสิ่งของที่คิดประดิษฐ์หรือสร้างขึ้นสำหรับการสอนคำพูดท่าทาง วัสดุที่เป็นตัวกลางหรือพาหนะในการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ ทักษะและประสบการณ์ไปสู่ผู้เรียนเพื่อให้เกิดการจัดการเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์

บริบทของวิทยาลัยครู สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1. ประวัติความเป็นมาของวิทยาลัยครู

ปี ค.ศ. 1901 สร้างตั้งโรงเรียนสร้างครูแห่งที่ 1 โรงเรียนฝึกอบรมครู ตาแลง รับเอานักเรียนชั้นประถมมาเรียน 1 ปี

ปี ค.ศ. 1955 สร้างตั้งโรงเรียนสร้างครูมัธยมศูนย์กลางนาดาว

- ปี ค.ศ. 1964 สร้างตั้งโรงเรียนสร้างครูประถมศุนย์กลาง
- ปี ค.ศ. 1968 สร้างตั้งโรงเรียนอบรมครูวังวง และ ทุละคม
- ปี ค.ศ. 1974 มีโรงเรียนสร้างครูประถม 19 แห่ง มีโรงเรียนสร้างครูมัธยม 1 แห่งและมหาวิทยาลัย 1 แห่ง
- วันที่ 8/1/1975 สร้างตั้งมหาวิทยาลัยสร้างครุณาควา
- ปี ค.ศ. 1976 มีโรงเรียนสร้างครูชั้นกลาง 6 แห่งโรงเรียนสร้างครูชั้นต้น 16 แห่ง สร้างครู ชนเผ่า 2 แห่งและสร้างครูอนุบาล 1 แห่ง
- ปี ค.ศ. 1977 มหาวิทยาลัยสร้างครูวงไซ และสถาบันสร้างครูชั้นสูง วงจัน
- ในปี ค.ศ.1977 มีโรงเรียนสร้างครู 22 แห่ง(สร้างครูประถม 13 แห่งสร้างครูมัธยม 8 แห่ง มหาวิทยาลัยสร้างครู 1 แห่ง)
- ปี ค.ศ. 1982 สร้างตั้งสาขามหาวิทยาลัยสร้างครู 2 แห่ง สะหวันนะเขต และ หลวงพระบาง
- ปี ค.ศ. 1984 สร้างตั้งโรงเรียนสร้างครูชั้นกลาง 6 แห่งคือ อุดมไซ หลวงพระบาง คังไซ ดงโดก สะหวันนะเขต ปากเซ วังวง หัวพัน หลวงน้ำทา ไชยะบูลี คำม่วน พงสาลี
- ปี ค.ศ. 1985 มีโรงเรียนสร้างครู 59 แห่งในนี้มีโรงเรียนสร้างครูชั้นต้น 17 แห่ง สร้างครูชั้นกลาง 10 แห่งและ สร้างครูอนุบาล 2 แห่ง
- ปี ค.ศ. 1986 มีโรงเรียนสร้างครูชั้นกลาง 12 แห่งสาขามหาวิทยาลัยสร้างครู 2 แห่งมหาวิทยาลัยสร้างครู 1 แห่ง สร้างโรงเรียนสร้างครูชั้นกลางที่นะคอนหลวง พงสาลี และ คำม่วน สร้างศูนย์บำรุงครูชั้นกลางที่แขวงอัตตะปือ
- ปี ค.ศ. 1989 เริ่มสร้างครูชั้นสูง ระบบ 11+3 อยู่ที่สาขามหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต และ หลวงพระบางเริ่มมีระบบ 11+3 และก่อตั้งวิทยาลัยครูสะหวันนะเขต วิทยาลัยครูบ้านกีน วิทยาลัยครูปากเซ วิทยาลัยครู หลวงพระบาง
- ปี ค.ศ. 1990 โรงเรียนสร้างครูมี 59 แห่งในนั้นสร้างครูประถม 41 แห่ง สร้างครูมัธยม 17 แห่ง มหาวิทยาลัยสร้างครู 1 แห่งและมีศูนย์บำรุงครู 11 แห่ง ยุบสาขา มหาวิทยาลัยสร้างครู 2 แห่ง สะหวันนะเขต และ หลวงพระบาง
- ปี ค.ศ. 1991 ก่อตั้งสร้างครูประถม ระบบ 11+1 อยู่สร้างครูดงคำข้าง
- ปี ค.ศ. 1992 สร้างศูนย์อบรมครูที่มหาวิทยาลัยสร้างครูวงจัน และได้ยุบโรงเรียนสร้างครูลง เปิดศูนย์อบรมครูที่ไม่ได้มาตรฐานอาทิ เช่น

สร้างศูนย์อบรมครู เมืองสิง
 สร้างศูนย์อบรมครู เมืองเมืองวงไซ
 สร้างศูนย์อบรมครู เมืองโพนสะหวัน
 สร้างศูนย์อบรมครู เมืองปากลาย
 สร้างศูนย์อบรมครู เมืองวังวง
 สร้างศูนย์อบรมครู เมืองเซโปน
 สร้างศูนย์อบรมครู เมืองปากซ่อง
 สร้างศูนย์อบรมครู เมืองวาปี

ปี ค.ศ. 1993 ขยายการสร้างครูประถม ระบบ 11+1 มาที่วิทยาลัยครู
 สะหวันนะเขต วิทยาลัยครูบ้านกีน วิทยาลัยครูปากเซ วิทยาลัยครู หลวงพระบาง

ปี ค.ศ. 1993 ยุบการสร้างครูประถม ระบบ 5+3 และยกกระตบการสร้างครู
 จากระบบ 5+3 มาเป็น 8+3 และ 11+1

นำโรงเรียนสร้างครูชนเผ่าที่มีอยู่ในบางแขวงไปเป็นโรงเรียนทำนุบำรุง
 วัฒนธรรม และ วิชาชีพชนเผ่าของแขวง (ยุบโรงเรียนสร้างครู) เช่น โรงเรียนสร้างครูชนเผ่า
 เมืองสิง โรงเรียนสร้างครูชนเผ่านาหม้อโรงเรียนสร้างครูชนเผ่าหลวงพระบางเปิด
 การเรียนการสอน ภาษาอังกฤษ ระบบ 11+3 ที่วิทยาลัยครูสะหวันนะเขต วิทยาลัยครูบ้านกีน
 วิทยาลัยครูปากเซ วิทยาลัยครู หลวงพระบางยุบโรงเรียนสร้างครูที่แขวง จำปาสัก

การสร้างครูในทั่วประเทศเหลือพง 10 แห่งคือ ระบบ 11+1 เรียนที่
 วิทยาลัยครูบ้านกีน วิทยาลัยครูสะหวันนะเขต สร้างครูณะคอนหลวง วิทยาลัยครูปากเซ
 สร้างครูไชยะบูลี และระบบ 8+3 เรียนที่ สร้างครู ชงขวาง สร้างครูฝ่งสาลี สร้างครูหลวง
 น้ำทา และสร้างครูสาละวัน

ปี ค.ศ. 1997 ยุบโรงเรียนสร้างครูชั้นกรวาง อุดมไซ ไชยะบูลี วังวง ดงโตก
 หัวพัน คำม่วน และยุบการเรียนครู ระบบ 8+3 อยู่แขวงฝ่งสาลี และ ให้ไปเรียนที่โรงเรียน
 สร้างครูหลวงน้ำทา และยุบการเรียนครู ระบบ 11+1 อยู่แขวง ไชยะบูลีให้ไปเรียนที่โรงเรียน
 สร้างครูหลวงพระบาง

ปี ค.ศ. 1998 เปิดวิทยาลัยครูด่งไซ และศูนย์บำรุงครูยังเหลือพง 13 แห่ง

ปี ค.ศ. 1999 รวมโรงเรียนสร้างครูอนุบาลดงโตกเข้ากับโรงเรียนสร้างครู
 ดงคำซ่างขยายการสร้างครูประถม ระบบ 11+1 ไปในทุกวิทยาลัยครู และโรงเรียนสร้างครู
 เปิดการเรียน การสอนครูอนุบาล ระบบ 11+1 ที่โรงเรียนสร้างครูดงคำซ่าง

ปี ค.ศ. 2000 ยุบศูนย์บำรุงครูที่ไม่ได้มาตรฐาน 18 แห่ง

ปี ค.ศ. 2010 ก่อตั้งวิทยาลัยครูดงคำซ่างก่อตั้งวิทยาลัยครูคังไซก่อตั้งวิทยาลัยครูหลวงน้ำทา สรุปลแล้ววิทยาลัยครู สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในปัจจุบันมี 8 แห่ง ดังนี้

1. วิทยาลัยครูดงคำซ่าง
2. วิทยาลัยครูคังไซ
3. วิทยาลัยครูหลวงน้ำทา
4. วิทยาลัยครูสะหวันนะเขต
5. วิทยาลัยครูบ้านกีน
6. วิทยาลัยครูปากเซ
7. วิทยาลัยครูหลวงพระบาง
8. วิทยาลัยครูคังไซ

2. รายชื่อผู้บริหารวิทยาลัยครู

รายชื่อผู้บริหารวิทยาลัยครูสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
รายละเอียดดังตาราง 4

ตาราง 4 รายชื่อผู้บริหารวิทยาลัยครูสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	วิทยาลัยครู
1	ท่าน ลัดสะหมี พระไชลี	ผู้อำนวยการ	วิทยาลัยครูสะหวันนะเขต
2	ท่าน นาง วิลา แสงสว่าง	ผู้อำนวยการ	วิทยาลัยครูดงคำซ่าง
3	ท่าน นาง จันทะมาลา สุท่ามวง	ผู้อำนวยการ	วิทยาลัยครูบ้านกีน
4	ท่าน สุลิต สุลิวง	ผู้อำนวยการ	วิทยาลัยครูสาละวัน
5	ท่าน คำเพียน เมกจอน	ผู้อำนวยการ	วิทยาลัยครูปากเซ
6	ท่าน บุนสุวัน ลัดตะนา	ผู้อำนวยการ	วิทยาลัยครู หลวงพระบาง
7	ท่าน บุนจัน วิไล	ผู้อำนวยการ	วิทยาลัยครูคังไซ
8	ท่าน พุดทะวง แก้วมีไซ	ผู้อำนวยการ	วิทยาลัยครูหลวงน้ำทา

3. ระบบการบริหารและการจัดการด้านหลักสูตร

ปฏิบัติตามมติที่ประชุมผู้บริหารสถาบันสร้างครูในทั่วประเทศ ซึ่งได้จัดขึ้นที่วิทยาลัยครูบ้านเกิน ครั้งที่ 6-9/8/2551 ว่าด้วยระบบบริหารสถาบันสร้างครู ดังนั้นวิทยาลัยครูแต่ละแห่งในทั่วประเทศ จึงมีโครงสร้างการบริหารดังนี้ สภาวิทยาลัยครู สภาวิชาการ ระบบผู้บริหารประกอบมีผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการ 3 ท่านคือรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจกรรม นักศึกษาและบรรดาห้องการต่างๆ ที่ประกอบด้วย ห้องการส่งเสริมวิชาการ ห้องการบริหาร ห้องการกิจกรรมนักศึกษา ห้องการคุ้มครองพนักงาน ห้องการวัดประเมินผล ห้องการพัฒนาครูและห้องการภาควิชาต่างๆ เช่น ภาควิชาวิทยาศาสตร์สังคม ภาควิชาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ภาควิชาภาษาต่างประเทศและภาควิชาครูประถมและอนุบาล

วิทยาลัยครู มีหน้าที่ผลิตครูและบำรุงครูตามการมอบหมายของกรมสร้างครู กระทรวงศึกษาธิการ ตามเงื่อนไขความต้องการครูของสังคม โดยดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่ปรับปรุงใหม่ของกรมสร้างครู กระทรวงศึกษาธิการ ที่มุ่งเน้นสร้างครูให้มีคุณภาพด้วยระบบการเรียนการสอนดังนี้

ระบบ (11+2) รับนักเรียนที่จบมัธยมศึกษาตอนปลายและครูไม่ได้มาตรฐานมาเรียน 2 ปี เพื่อบรรจุเป็นครูอนุบาลและครูประถมศึกษา เมื่อเรียนจบจะได้รับวุฒิทางการศึกษาต่ำกว่าอนุปริญญา

ระบบ (11+3) รับนักเรียนที่จบมัธยมศึกษาตอนปลายและครูชั้นกลางมาเรียน 3 ปีเพื่อบรรจุเป็นครูสอนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เมื่อเรียนจบจะได้รับวุฒิทางการศึกษาชั้นอนุปริญญา

ระบบ (11+3+2) ใช้เฉพาะยกระดับวุฒิครูอนุปริญญาเป็นครูปริญญาตรี

ระบบ (11+5) เป็นระบบสร้างครูปริญญาเพื่อสอนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

นอกจากการเรียนในระบบหลักสูตรที่กล่าวมาแล้ว วิทยาลัยครูยังได้จัดบำรุงครูในด้านหลักสูตรและวิธีการสอนให้แก่ครูประจำการและดำเนินการศึกษาริวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการศึกษาต่างๆ ที่เห็นว่าเป็นประโยชน์แก่การศึกษา พร้อมกันนั้นก็ยังสามารถส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีที่ดีงามแก่ชุมชนและปฏิบัติโครงการต่างๆ ตามการมอบหมายของกรมสร้างครู กระทรวงศึกษาธิการและกีฬา

4. เป้าหมายผลผลิตหลัก

ผลผลิตหลักของสถานศึกษา (Outputs) หมายถึง การจัดการการศึกษา ให้กับนักศึกษาทั่วประเทศที่จบการเรียนในระดับ ม.6 – ม.7 การจัดการศึกษาของวิทยาลัยครู สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีภารกิจหลักในการจัดการศึกษา 3 ระดับ คือ 1) การจัดบริการทางการศึกษาระดับชั้นกลาง การจัดบริการทางการศึกษาระดับชั้นสูง และการจัดบริการทางการศึกษาระดับปริญญาตรีให้กับนักศึกษา จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ นักศึกษาที่จบการศึกษาในระดับ ม.6 – ม.7 เป้าหมายหลักของกระทรวงศึกษาธิการและกีฬาได้กำหนดไว้ในแผนกลยุทธ์ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2554 – 2558) ได้จัดระบบการกำกับติดตาม ประเมินผลการตรวจสอบและรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนงาน โครงการ กิจกรรมในรูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ ดังนี้

4.1 การกำกับติดตามได้แก่ กำหนดรูปแบบการกำกับติดตามตามแผนงาน โครงการ กิจกรรมและกำหนดผู้รับผิดชอบในการกำกับติดตาม

4.2 การประเมินผล ได้แก่ แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลสร้าง เครื่องมือประเมินผลดำเนินการประเมินผลทั้งก่อนดำเนินการ เพื่อดูแลความเป็นไปได้ ระหว่างการดำเนินการ เพื่อประเมินความก้าวหน้า และปรับปรุงการแก้ไขดำเนินงานเมื่อ สิ้นสุดโครงการเพื่อประเมินประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการดำเนินการ

4.3 การตรวจสอบได้แก่ การตรวจตามแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่ ปฏิบัติบันทึกผลเพื่อปรับปรุงพัฒนาคณะกรรมการตรวจสอบการประเมินผลการ ปฏิบัติงานเพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา อุปสรรค และหาแนวทางช่วยเหลือสนับสนุน

4.4 การรายงานผลได้แก่รายงานผลการดำเนินงาน เมื่อสิ้นสุดแต่ละ กิจกรรมที่กำหนดไว้ในแผนงาน โครงการ กิจกรรมในปีงบประมาณแต่งตั้ง คณะทำงาน สรุปผลการปฏิบัติงาน เพื่อการปรับปรุง แก้ไข และกำหนดทิศทางการ ศึกษาและเมื่อสิ้นปีการศึกษา โรงเรียนจัดทำรายงานผลการดำเนินงานจัดการศึกษา ต่อหน่วยงานบังคับบัญชาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากบทสรุปประจำปีการศึกษา 2016ของวิทยาลัยครู สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว ประสบปัญหาประสบปัญหาบุคลากรสายผู้สอนมีจำนวนน้อย และมีวุฒิ การศึกษาไม่สูงนัก ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ด้านการจัดการเรียนการสอน ในวิทยาลัยครูโดยส่วนใหญ่อาจารย์ผู้สอนไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล อาจารย์ ขาดทักษะกระบวนการ ขาดการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ผู้สอนไม่สามารถบูรณาการ เชื่อมโยงไปยังเนื้อหาสาระ ไม่ค่อยให้ความสำคัญของการศึกษาผู้ปกครอง ไม่เคยกวัดขัน

การทำการบ้านของนักศึกษา ไม่เคยสนใจได้ถามเกี่ยวกับการเรียนของนักศึกษา นักศึกษา เลขาความรับผิดชอบ ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผู้จัดการเรียนการสอน ฉะนั้น ผู้สอนต้องมีวิธีการที่หลากหลายเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเกิดการพัฒนา โดยใช้ กระบวนการจัดการที่มีประสิทธิภาพทั้งของอาจารย์และนักศึกษา การจัดการเรียนการสอนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาตามหลักสูตร เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งถือว่าการพัฒนาทรัพยากรที่ยั่งยืนเพื่อความ เจริญก้าวหน้าของชุมชนสังคมและประเทศต่อไป ดังนั้น เพื่อให้การจัดการศึกษาของ วิทยาลัยครูสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การศึกษา 20 ปี (2001-2020) และเพื่อเป็นแนวทาง ในการส่งเสริมและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศของ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการจัดการ การเรียนการสอนในวิทยาลัยครู สาธารณะรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และนำผลของการ วิจัยเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารและหน่วยงานต้นสังกัดได้นำไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียน การสอนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ศรมิชัย จันทน์ทวงส์ (2553, หน้า 5) ได้พัฒนารูปแบบการสอนเพื่อพัฒนา ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยครูบ้านเกินโดยรูปแบบการสอน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน การกำหนดปัญหาการฝึกการคิดเป็นรายบุคคลการฝึกการคิด เป็นกลุ่มย่อย เสนอผลการคิดในกลุ่มใหญ่ทบทวนและสรุปผลการวิจัยพบว่า รูปแบบ การสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ และสรุปได้แผนการเรียนการสอนแบบฝึกหัด แบบประเมินตามสภาพจริง จากการประเมินเพื่อหาประสิทธิภาพพบว่าผู้เรียนสามารถ ทำกิจกรรมตามแบบฝึกหัดระหว่างเรียนทุกเรื่อง ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 83.711 และสามารถทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนได้ร้อยละ 84.30 ซึ่งแสดงว่ารูปแบบการเรียน การสอนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์

บัวลา มะวงษ์ทอง (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการ ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในสถาบันสร้างครูเขตภาคเหนือของ สาธารณะรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารควรจัดฝึกอบรมจัดสรร

งบประมาณจัดสรรแหล่งข้อมูล ที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยในชั้นเรียนจัดให้มีคณะกรรมการ
รับผิดชอบระดับกระทรวง และระดับวิทยาลัยครูเพื่อดำเนินการ ในการวางแผนติดตาม
ประเมินผล และผลักดันในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนจัดให้มีคณะครูฝึก
ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน ในแต่ละสถาบันสร้างครูและหน่วยงาน
เพื่อดำเนินการในการวางแผนผลักดันอย่างต่อเนื่อง ให้ครูผู้สอนเห็นความสำคัญของการ
ทำวิจัยในชั้นเรียน

คำพร ธรรมวงษ์ (2553, หน้า 11) ได้ศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอน
ของอาจารย์วิทยาลัยครูภาคเหนือในระบบ 1 1 + 3 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน
ลาว ผลการวิจัยพบว่าอาจารย์ในวิทยาลัยครูภาคเหนือของลาว ที่มีประสบการณ์ต่างกัน
และมีวุฒิการศึกษาต่างกันมีปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการ
สอนการวัดและประเมินผลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อาจารย์ที่สอนใน
วิทยาลัยครูดงไซ และวิทยาลัยครูหลวงพระบาง มีปัญหาการจัดการเรียนการสอนการใช้
สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05

พิมพ์พร สรพาสุก (2553, หน้า 5) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะ
ที่เป็นจริงและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูมืออาชีพ ในทัศนะของครูและนักศึกษา
วิทยาลัยครูดงไซ แขวงเชียงขวาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผลการวิจัย
พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูมืออาชีพ ประกอบไปด้วยความเป็นกัลยาณมิตรกับ
เพื่อนครูและชุมชนคุณสมบัตินับว่าบุคคล คุณธรรมของครู จริยธรรมของครู และด้าน
ศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สิริธร ลินจินดาวงค์ (2553, หน้า 73) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการสอน
ของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีปทุมผลการวิจัยพบว่าสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการ
สอนในมหาวิทยาลัยศรีปทุมประกอบด้วย 4 ด้านได้แก่ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการ
สอนด้านการวัดและประเมินผลด้านคุณลักษณะอาจารย์ และด้านสื่อการเรียนการสอนผล
การประเมินอาจารย์โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับจากมาก
ไปหาน้อยดังนี้ด้านคุณลักษณะอาจารย์ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านการวัด
และประเมินผล และด้านสื่อการเรียนการสอน ตามลำดับ

พิชญภา ที่พึ่ง (2554, หน้า 13) ได้ศึกษาความต้องการจำเป็นและ
จัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอนของคณะ
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ตามทัศนะของ

นักศึกษา และเพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอนของคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ตามทัศนะของอาจารย์ ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอนสูงสุด คือ ด้านอาคารสถานที่ ด้านที่มีความต้องการจำเป็นต่ำสุดคือ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน อาจารย์มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอน โดยด้านที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา คือ

- 1) ด้านการบริหารงบประมาณ มีความต้องการจำเป็น คือ ผู้บริหารพิจารณาการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเพียงพอ และผู้บริหารจัดหางบประมาณภายนอก เพื่อใช้ดำเนินการพัฒนาคณะในด้านต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ และ
- 2) ด้านการบริหารทั่วไป มีความต้องการจำเป็น คือ ให้ผู้บริหารพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของคณะให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ

สุทิน เจียมประโคน (2555, หน้า 2) ได้ศึกษาความต้องการของนักศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ผลการศึกษาพบว่านักศึกษามีความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับสูงนักศึกษามีความต้องการต่อการจัดการเรียนการสอนด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่สูงที่สุด นักศึกษาต้องการต่อการจัดการเรียนการสอนด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ อยู่ในระดับสูงและการเรียนการสอนเพื่อการประกอบอาชีพอยู่ในระดับสูงการจัดการเรียนการสอนด้านความสัมพันธ์ของผู้เรียนกับบุคลากรในสาขาวิชาอยู่ในระดับสูง

ศิริพร คำอร่าม (2556, หน้า87-89) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยศึกษาสภาพทั่วไป ในการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในด้านการจัดการเรียนการสอนการใช้สื่อการเรียนการสอนและวัสดุทางการศึกษา การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนสภาพแวดล้อมทางการศึกษา ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ ในด้านการจัดการเรียนการสอนวัสดุอุปกรณ์ เพื่อการศึกษา การวัดผลและประเมินผลการเรียน และสภาพแวดล้อมทางการศึกษาผลการวิจัยพบว่าสภาพการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมทางการศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอนและวัสดุ

อุปกรณ์ทางการศึกษา ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน และด้านสภาพแวดล้อมทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ จำแนกตามเพศตำแหน่งวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการสอน มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

พอนไชย ชนะวงไชย (2557, หน้า 93-95) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการและกีฬาเมืองโกรสอนพมวิทาน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการเรียนรู้ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลางและมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการเขียนแผน การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สูงกว่าผู้บริหารและได้เสนอแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สิทธิ์สมบุรณ์ สุธรรมวงศ์ (2557, หน้า 85-87) ได้ศึกษาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้รายวิชาภูมิศาสตร์ที่วิทยาลัยครูบ้านเกินสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาร้อยละ 70 มีทักษะการคิดวิเคราะห์ผ่านเกณฑ์ และนักศึกษาร้อยละ 74 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์การเรียนวิชาภูมิศาสตร์ของนักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยครูบ้านเกินสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

คอนสะหวัน ไชชมพู่ (2558, หน้า 82-85) ได้ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขตสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวพบว่าสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับน้อยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการสอนและด้านการวัดประเมินผลอยู่ในระดับปานกลางและด้านการเตรียมตัวของครูผู้สอนอยู่ในระดับน้อยผู้บริหารอาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับจุด 01 การวิจัยครั้งนี้ได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้น

ผู้เรียนเป็นสำคัญในวิทยาลัยครูสะหวันนะเขตสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
จำนวน 1 ด้านที่ควรได้รับการพัฒนาได้แก่การวัดและประเมินผล

2. งานวิจัยต่างประเทศ

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้
ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

Doku และ Adu-Mensah (1999, pp 148-150) ได้ทำการวิจัยเรื่อง
คุณภาพของการเรียนรู้วัฒนธรรมเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผลการวิจัยสรุปได้ว่า คุณภาพ
ของการเรียนรู้วัฒนธรรมเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด คือ
ความสามารถในการแสดงความคิดเห็นซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการเรียนรู้วัฒนธรรมเน้น
ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่วนปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความแตกต่างในการแสดงความคิดเห็นของ
ผู้เรียน คือ สิ่งแวดล้อมและการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นปัจจัยทางตรงที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง
และความแตกต่างในการเรียนรู้วัฒนธรรม

Akkari & Others (1998, pp 45-61) ได้ทำการวิจัยเพื่อวิเคราะห์
เปรียบเทียบความเชื่อเกี่ยวกับทฤษฎีการสอนของครูในระดับประถมศึกษาระหว่างชาว
แอฟริกัน อเมริกันและชาวยุโรปอเมริกัน พบว่า ชาวแอฟริกัน อเมริกัน เชื่อว่าสิ่งแวดล้อม
และความรับผิดชอบ ในการจัดการเรียนการสอนของครูมีความสำคัญมากกว่า
ความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียน แต่ชาวยุโรปอเมริกันเชื่อว่า ในการจัดการเรียน
การสอนต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

Sian Williams (1997, Abstract) ได้นำเสนอรายงานการทดสอบคุณภาพ
ของการศึกษาและการพัฒนาการศึกษาในระดับอนุบาลศึกษา (ECED) และเสนอแบบฝึกหัดที่
เป็นแนวทางในการวิเคราะห์วิจารณ์คุณภาพการศึกษาตามข้อกำหนดของ ECED โดยมี
เป้าหมายหลักในการศึกษาของผู้เรียนกับการเรียนรู้บริบทของสังคม การรายงานเน้นการ
จัดการศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญมากกว่าใช้ครูเป็นสำคัญ ผลพบว่า นักเรียนสามารถ
เรียนรู้บริบท (Context) และวัฒนธรรมได้มากกว่าและสนองความต้องการ (Need) ของเด็ก
มากกว่า การจัดการศึกษาในระดับอนุบาลศึกษาที่ถูกกำหนดด้วยหลักสูตรและวิธีการสอน
ทั้งสองประการนี้ เน้นวิธีการสอนที่ใช้นักเรียนเป็นสำคัญและสอดคล้องการพัฒนาคุณภาพ
การวิเคราะห์วิจารณ์

Sergiovanni, et.al. (1999, pp. 109–111) ได้กล่าวถึงผลวิเคราะห์ลักษณะโรงเรียนที่มีประสิทธิผลหรือโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จจากการศึกษางานวิจัยของนักการศึกษาและนักวิชาการพบว่าโรงเรียนที่มีประสิทธิผลหรือโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการจัดการเรียนรู้จะมีลักษณะดังนี้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีการวางแผนทางงานวิชาการที่ดีจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนมีการจัดบรรยากาศของโรงเรียนในทางบวกส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันแบบกลุ่มมีการพัฒนาบุคลากรอย่างกว้างขวางใช้ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมส่งเสริมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

Harris (2004, p 3519–A) ได้ศึกษาเรื่องประสบการณ์ของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับการสอนแบบโครงงานพบว่าการสอนแบบโครงงานถูกกำหนดสำหรับสถานศึกษาในพื้นที่ที่มีโครงการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนและช่วยครูวางแผนการสอนแบบโครงงานจากการสัมภาษณ์ครู 15 คน ใช้คำถามเพื่อการวิเคราะห์ซึ่งสามารถวิเคราะห์จำแนกประสบการณ์ของครูเกี่ยวกับการทำโครงงานพิเศษต่างๆ และประเมินผลจากการสอนแบบโครงงานมีผลต่อการสอนและการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ของนักเรียนครูในโรงเรียนทั่วไปไม่ได้มีหลักสูตรเตรียมการทำโครงงานจึงไม่สามารถจัดการเรียนรู้แบบโครงงานได้ผลสำเร็จจากผลการวิจัยสามารถเป็นแนวทางให้โรงเรียนพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้และสร้างหลักสูตรที่น่าสนใจของนักศึกษาเมื่ออาชีพเพราะการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นการเรียนรู้ที่นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติจริง

Thompson (2007, pp. 27–33) ได้ศึกษาการสอนแบบสืบเสาะในวิทยาศาสตร์สิ่งมีชีวิตโดยใช้สวนขวดเป็นสื่อในการเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับหน้าที่ของส่วนต่างๆ ของพืชผลการวิจัยพบว่าการสืบเสาะเป็นปัจจัยการเรียนรู้ที่สำคัญที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้นและเป็นกิจกรรมที่ได้รับการสนับสนุนให้นำมาใช้ในการสอนเกี่ยวกับเนื้อหาทางวิทยาศาสตร์เพราะการสอนแบบสืบเสาะทำให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในแต่ละขั้นตอนจึงทำให้เกิดผลการเรียนรู้ที่คงทนถาวร

Lernbo (2010, p. 1203) ได้ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในยุคของการปฏิรูปการศึกษาของสหรัฐอเมริกากรณีศึกษาของโรงเรียนแห่งหนึ่งเนื่องจากผู้ให้การศึกษาพยายามต่อสู้เพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลกลางและหน่วยงานภาครัฐของสหรัฐอเมริกาออกคำสั่งในเรื่องปิดช่องว่างความสำเร็จโดยปรับปรุงและหลายหลักสูตรของโรงเรียนเพื่อช่วยเหลือนักเรียนให้ประสบผลสำเร็จในการเรียนมีหลายงานวิจัยที่ได้ศึกษาผลกระทบของหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่งแต่มีน้อยงานวิจัยที่พยายามจะเข้าใจถึง

ความสัมพันธ์ของหลายรูปแบบการศึกษาแบบใหม่ กรณีศึกษานี้ได้ทำการศึกษาที่โรงเรียนแห่งหนึ่งที่น่ารูปแบบการศึกษาที่เป็นความร่วมมือของรัฐบาลและโรงเรียนในท้องถิ่นและการปฏิรูปการศึกษาของรัฐบาลทั้ง 2 รูปแบบนี้มีเป้าหมายเดียวกันและมีภารกิจสำรวจที่จะทำให้เป็นรูปแบบการสอนได้อย่างไรผลการวิจัยพบว่าการรวมตัวกันของรูปแบบใหม่นี้เป็นการริเริ่มนำไปสู่หลักสูตรที่ไม่ต่อเนื่องถึงแม้จะให้ครูได้มีอำนาจในการตัดสินใจในการสอนก็ตามแต่ก็มีการควบคุมจากภายนอกต้องการให้นักเรียนมีระดับของคะแนนที่เพิ่มมากขึ้นและในที่สุดมีการเรียกร้องว่ารูปแบบการเรียนรู้อาจสร้างความตึงเครียดให้กับนักเรียนและมีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยวิเคราะห์ได้ว่า การจัดตั้งโรงเรียนแบบความร่วมมือขององค์กรในท้องถิ่นและการไม่มีความร่วมมือขององค์กรในท้องถิ่นรูปแบบใดที่จะเปลี่ยนโรงเรียนในยุคของการปฏิรูปการศึกษาของสหรัฐอเมริกาได้

จากงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดเป็นการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริงสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งศักยภาพของแต่ละคนไม่เท่ากัน ครูจึงต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งใกล้ตัวมีความหมายและสามารถเชื่อมโยงสู่ชีวิตจริงได้ บทบาทครูเปลี่ยนจากผู้มีอำนาจสูงสุดในชั้นเรียนโดยออกคำสั่งเสมอและหน้าที่หลักคือ การบอกความรู้มาเป็นผู้ให้คำแนะนำ ชี้แนะ ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการทำกิจกรรมมุ่งฝึกทักษะ ส่วนผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติทำให้คิดเป็น ทำเป็น ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้มีความสนใจเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของครูวิทยาลัยครูสาธาณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ว่าประสบปัญหาในการจัดการเรียนรู้หรือไม่อย่างไรและมีแนวทางการพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้หรือไม่ เพื่อนำมาศึกษาวิเคราะห์เป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี